

Verwachting

Bijbels toekomstblad

*Schijn be-
driegt*

*Israël - een
bijzonder
volk*

*Onze nieuwe
Ne-
derlanders*

*Het verraad
is volkomen*

Verkiezing

*Zoekt in het Boek des
Heeren en leest; niet een
van dezen zal er feilen
het een noch het ander
zal men missen*

Jesaja 34: 16a

Jaargang 22 - nummer 3 - september 2008

Bij de voorplaat "Olijfberg gezien vanaf tempelsterrein". Er zijn heel wat afbeeldingen te zien van het land Israël. En men kan u doorgaans precies vertellen waar die en die gebeurtenis zich heeft afgespeeld. Veel is echter lang niet zeker. Toch zijn er ongetwijfeld plaatsen die voor 100% exact genoemd kunnen worden. We nemen aan dat dit ook geldt van de Olijfberg, waar vandaan de Heere ten Hemel is gevaren. Wat zal het een gebeurtenis zijn als de Heere op dezelfde wijze wederkomen zal, naar de woorden van de engel! Mocht die dag verhaast worden! Die grote dag als het halsstarrige Joodse volk hun gekomen Messias zullen omhelzen – Het leven uit de doden voor de hele wereld.

Colofon

Verwachting is een Bijbels toekomstblad voor allen die uitzien naar de luisterrijke heilstijd op aarde als de satan gebonden wordt en naar de erkenning van het volk van Israël, dat Jezus van Nazareth de beloofde en gekomen Messias is.

"Verwachting" verschijnt eenmaal per kwartaal onder redactie van:

C.J. Buys
Sparreweg 6
2803 JT Gouda

Telefoon: 0182-572867
E-mail:
verwachting@solcon.nl
Postbankrek. : 3496856

Abonnement: € 13,60 per jaar. Betaling door middel van acceptgiro, welke wordt ingesloten bij het laatste nummer van de jaargang.

Opzegging: Ten minste een maand voor het einde van de lopende jaargang.

~~~~~

In *De Gezinsgids* van 28 augustus 2008 lezen we de volgende opmerking van een predikant uit Middelburg: **"Ik vrees dat het eeuwigheidsbesef uit onze huizen zo goed als weg is."**

Als we dat goed tot ons door laten dringen kunnen we alleen maar huiveren, want we denken dat deze dominee hiermee echt de waarheid heeft gesproken. Ach ja, godsdienst is er nog genoeg. Er worden hier en daar nog megakerken gebouwd en de indruk wordt gewekt dat de één nog apart en luxer moet zijn dan de andere. En toch... het besef van dood en eeuwigheid is zo goed als verdwenen, ondanks al het blinkende koper dat voor goud wordt aangezien. De kerk is geen zoutend zout in de wereld, maar de wereld is volop in de kerk aanwezig.

Gode zij dank zijn er uitzonderingen en er wordt toch ook nog gewaarschuwd. U leest het onder andere in *Schijn bedriegt*. En dit stuk tekent de afschuwelijke werkelijkheid van het heden. Maar dat leest u ook op andere plaatsen. De islam is een enorm gevaar. Maar laten we toch Rome niet onderschatten. Dit gevaar is nog veel groter, want... de zogenaamde protestantse kerken zijn ermee vergiftigd. Men heult openlijk met het pausdom, óf men laat na er tegen te waarschuwen.

Toch geeft dit nummer ook weer volop getuigenis van de verwachting die we óók mogen hebben! Ook voor ons land? Dat lezen we niet in de Bijbel. Wel voor Israël en ook voor de wereld. Toch zijn er de geschiedenis door mensen geweest die nog hoop mochten hebben voor ons vaderland.

Dit nummer is wat verlaat en we hebben ook niet alles geplaatst wat we van plan waren. Meerdere moeilijke omstandigheden zijn daarvan de oorzaak.

Met een hartelijke groet,
C.J. Buys.

Verwachting

Dezer dagen lezen we in het Reformatorisch Dagblad dat Iran zich voorbereidt op een aanval door de VS. In een ander artikel konden we lezen dat een dergelijke aanval de vernietiging van Iran zal inhouden en dat het aantal slachtoffers in Israël kan oplopen tot een miljoen. Het laatste jaar zijn we overspoeld geworden met zulke berichten. We laten nu deze berichten voor wat ze zijn. We dienen er wél uit te leren dat we op een sterk rommelende vulkaan leven die elk ogenblik hevig kan uitbarsten. Dit is een reële verwachting. Maar we willen u nu liever wijzen op een ándere verwachting en die verwachting is volkomen zeker! De Heere Zelf staat borg voor de vervulling ervan!

In een serie preken over Ezechiël 37 zegt de puritein **Matthew Mead** o.a. het volgende:

(...)Let dan op de vorige verzen 6, 7 en 8.(Jesaja11). Het gebeurt, wanneer de wolf met het lam zal verkeren, en de luipaard bij de geitenbok nederliggen; en het kalf en de jonge leeuw en het mestvee te samen, en een klein jonksken zal ze drijven, enz. Dat slaat op de tijd die zal volgen op de ondergang van het beest, op de vredige tijden van Christus' regering. Let nu op! Op die dag zal het geschieden, dat de Heere Zijn hand weer voor de tweede maal zal 'aanleggen', d.w.z. de Joden herstellen.(...)Dat is een koninkrijk dat Christus bezitten moet bij de bekering der Joden. Dat is hier een duidelijke belofte, ja beloften na beloften inzake hun zich weer vestigen in hun eigen land, als een bijzondere zegen van Christus' lijden. De Schriften zijn zeer duidelijk, die deze waarheid bewijzen (Zach. 3:9; 14: 9 en 11. En werkelijk, om dit te bewijzen zijn er veel argumenten.(...)Zij (de Joden) zullen niet alleen weer een volk zijn, maar een zeer beroemd volk zijn, het grootste ter wereld in eer en heerlijkheid. De arme Joden, die verstrooid waren en tot heden toe verstrooid zijn over alle volken en door alle volken bespot worden, zullen binnenkort het heerlijkste volk ter wereld worden, en moeten in de hoogste achting bij de wereld komen.(...)Dus dat spreekt duidelijk van de heerlijke tijd van Christus' Koninkrijk in deze wereld. Daarom staat er: "Mijn Knecht David zal Koning over hen zijn" en: "Mijn Knecht David zal hunlieder Vorst zijn tot in eeuwigheid." (...)Dat zal een merkwaardige bevordering betekenen voor de Kerk uit de heidenen. Want wanneer de Joden naar hun land terugkeren, dan zullen zij ook tot hun Heere wederkeren, en dat noemt de apostel "het leven uit de doden"(...)Daarvan zult gij een grote weldaad oogsten. U zult één Kerk met hen worden. U zult dat licht in Gods verborgenheden ontvangen, dat gij nu niet hebt. Want dan zal een groot licht uitbreken.

Hierbij moeten we het helaas laten, maar we hopen op dit bijzondere boek nog uitvoeriger terug te komen. De verwachting van Mead was dat na de bekering van de Joden de heilstijd voor de wereld een aanvang neemt. Kan er een betere verwachting zijn?

DE WAARDE VAN EEN ZIEL

Wat denken we er weinig aan dat één geredde ziel meer waard is dan een wereld van aardse heerlijkheid! “Want wat zou het de mens baten zo hij de gehele wereld won, en zijner ziele schade leed?” Geloven we dit werkelijk van harte? Of aanvaarden we het enkel met ons verstand? Ik denk dat zelfs de beste heiligen van God te gemakkelijk denken over de bekering van zondaren; ik schaam me ervoor dat dit onderwerp mijn geest minder in beslag neemt dan nodig is.

O, wat had ik reden om veel en diep te treuren over mijn gebrek aan getrouwheid jegens een onsterfelijke ziel van wie ik wist dat hij wandelde op de weg naar beneden, naar de eeuwige dood; en toch, uit angst om hem te ergeren, hield ik de waarheid achter of stelde ik mezelf gerust met een paar algemene opmerkingen, onbevredigend en niet overtuigend!

Als we werkelijk geloofden dat iedere onbekeerde die we ontmoeten voor eeuwig verloren is als hij zo sterft, zouden we die ziel dan niet in ernst waarschuwen om de toekomstige toorn te ontvlieden? Zouden we niet iedere gunstige gelegenheid te baat nemen om voor onbekeerden te bidden, met hen te spreken en hen te smeken om aan hun uiterste te denken, en zich tot de Heere te wenden opdat ze behouden mochten worden? Ik weet dat er veel wijsheid nodig is om te weten hoe en wanneer te spreken, en de Heere wil haar geven aan hen die er oprecht om vragen.

Moge de Heere ons getrouw maken, mij in het bijzonder! Heere, wat wilt Gij dat ik doen zal? De eeuwigheid, met al haar gewichtige werkelijkheden, ligt voor ons; wat is het dan nodig om wakker te zijn en het werk van de Heere van harte te doen! Iedere gelovige heeft een bijzondere gave of talent; en de Heere zegt hem of haar: “Doet handeling, totdat ik kome.” Maar *wij* hebben te doen met een dierbare, medelijdende Zaligmaker, Die al onze zwakheden en gebreken kent en Die in al onze behoeften zal voorzien als we alleen tot Hem vluchten met de eenvoud van kleine kinderen. Zijn nodiging en Zijn beloften zijn: “*Doe uw mond wijd open, en Ik zal hem vervullen.*” Dat wil zeggen, vraag *veel* en Ik zal het geven. O, wat is Hij bereid naar al onze verzoeken te luisteren! Als we overwegen hoe kort onze tijd hier is en hoeveel er verloren is gegaan, dan behoren we zeker wakker te zijn en de wil van de Heere te doen.

(Mary Winslow-“De hemel geopend”)

DIT IS DE ÉCHTE WAARHEID !

Isaïc Ambrosius, 1604-1663, is de schrijver van het bekende boek "Het zien op Jezus". Reeds eerder was een publicatie van zijn hand verschenen: "De eerste, middelste en laatste dingen". Engelse editie 1650, Hollandse uitgave 1688.

Over de voorbereiding tot het gebed, par. 13+14, blz. 420, schrijft Ambrosius:

“Wij moeten bidden voor de algemene kerk van Christus: ‘Roep de Joden thuis.’ Gij hebt geopenbaard dat ze wederom ingeënt zulle worden en Gij zijt machtig ze weer in te enten. Gelijk geschreven is: *‘De Verlosser zal uit Sion komen en zal de goddeloosheden afwenden van Jacob.’* O, dat Gij de vervallen hut van David weer wilde oprichten en wat aan haar is afgebroken weer oprichten, en wees Jozefs overblijfsel genadig. O, dat Gij gelijk een herder zijn kudde ten dage als hij in het midden van zijn verspreide schapen is, also Uw schapen wilde opzoeken en redden uit al de plaatsen waarheen ze verstrooid zijn ten dage der wolken en der donkerheid. Breng ook de heidenen in. Gij hebt immers beloofd dat Gij Uw hand zult opheffen tot de heidenen en tot de volken Uw banier opsteken.

Er is geprofeteerd dat de dagen zullen komen, namelijk de laatste dagen, dat de berg van het Huis des Heeren zal vastgesteld zijn op de top der bergen en dat hij verheven zal worden boven de heuvelen en dat tot dezelve zullen toevloeien alle heidenen. Ja Heere, de heidenen zullen tot Uw licht gaan en koningen tot de glans die u is opgegaan. De menigte der zee zal tot U gekeerd worden en het heir der heidenen zal tot U komen. Ja, is het niet aanstaande?

Verdoe de antichrist door de Geest Uws monds en maak hem teniet door de verschijning Zijner toekomst; hem, zeg ik, wiens toekomst is naar de werking des satans in alle kracht en tekenen en wonderen der leugen. Wij loven U Heere, dat Gij zijn val alreeds begonnen hebt. Wij bidden U, breng eindelijk in die tien hoornen van het Beest dat ze de hoer mogen haten en haar woest maken en maak dat ze haar vlees eten en met vuur verbranden, Openbaring 17".

Wat is het toch jammer dat deze waarheid zo verloren is gegaan! Waarom willen onze voorgangers zich toch niet in deze grote zaken verdiepen? Het is een machtige boodschap voor jong en oud! Want terwijl de huidige gebeurtenissen in de wereld onheilspellend zijn en een nieuwe confrontatie tussen Oost en West meer dan waarschijnlijk is, komt er tóch een tijd dat de volkeren geen oorlog meer zullen leren!

SCHIJN BEDRIEGT

Een Christelijke visie op toneelspel en speelfilm

Inleiding

Onder de toepasselijke titel *Schijn bedriegt* is eind vorig jaar van de hand van drs. C.J. Meeuse, predikant van de Gereformeerde Gemeente te Goes, een leerzaam en waarschuwend boekje verschenen tegen toneelspel en speelfilm^{*}). In dit ruim 170 pagina's tellend werkje behandelt hij in acht hoofdstukken achtereenvolgens: enkele Bijbelse lijnen met betrekking tot deze materie (1), de bezwaren van de heidenen tegen toneel (2), de toneelbestrijding in de oud-Christelijke kerk en in de Middeleeuwen (3), de bezwaren van de Reformatie (4) en Nadere Reformatie tegen toneel (5), de toneelstrijd in de achttiende tot de twintigste eeuw (6), het uitbeelden of verfilmen van Bijbelgedeeltes (7) en de toepassing van de bezwaren tegen toneel en speelfilm in onze tijd (8). Het van een mooie omslag voorziene boek sluit af met een literaturopgave voor verdere studie, een tekstregister en een persoonsregister.

In de huidige normvervagende tijden is het met het oog op onze jongeren van groot belang dat we de van oudsher aangevoerde Bijbelse argumenten tegen het toneel kennen. Daarom willen we ook in dit blad aan het boekje van drs. Meeuse uitvoerig aandacht besteden.

Woord vooraf

In zijn inleidend woord (p. 9-13) wijst de schrijver erop dat speelfilms in de zich Reformatorisch noemende gezindte inmiddels dominant aanwezig zijn in het leven van veel jongeren en ouderen. Ze praten erover, wisselen dvd's uit, downloaden films van internet, gaan naar de videotheek of bezoeken zelfs de bioscoop. Het is echter nog niet zo lang geleden dat toneel, speelfilm en bioscoopbezoek door iedereen die de Bijbelse waarheid hoog achtte, vanzelfsprekend werd afgewezen. Bijbelse argumenten weerhielden hen deze schijnwereld - wat op het toneel gespeeld wordt, is immers geen werkelijkheid, maar schijn, en schijn bedriegt! - binnen te stappen waarin de zonden in al hun verleidelijkheid gepresenteerd worden tot vermaak van de toeschouwer. Maar met de komst van internet en de mogelijkheid om dvd's af te spelen op de computer kwam daar verandering in. Men had voortaan de mogelijkheid om thuis films af te draaien. Dit zorgde ervoor dat die dijk snel en bijna geruisloos doorbrak: het grootste deel van de Gereformeerde gezindte kijkt inmiddels naar films. "Zo zijn er in ons reformatorisch bolwerk ook op dit terrein grote breuken naar de wereld geslagen", schrijft drs. Meeuse. Dit is inderdaad de droeve werkelijkheid in onze dagen. Dit is een zeer zorgelijke situatie. De adjunct-hoofdredacteur van het *RD*, ir. S.M. de Bruijn, schreef in een artikel: "Het mediagedrag van Reformatorische jongeren markeert *het ontbindingsproces* van de zich Reformatorisch noemende gezindte". Drs. Meeuse vreest dat hij hierin gelijk heeft, zo lezen we in zijn boek, en wij vrezen dat met hem. Maar... dit betekent vervolgens niet, nu de dijk ten aanzien van speelfilms en dat soort zaken inmiddels al ver doorgebroken is, dat we nu alles maar op zijn beloop moeten laten. Want het gaat hier om de zielen van jongeren en ouderen die nu massaal vergiftigd worden door speelfilms. Speelfilms die hun moraal misvormen en die afbreken wat er nog aan Christelijke opvoeding over is. "Graag wil ik", zo schrijft Meeuse, "door deze publicatie helpen in de strijd tegen de verderfelijke invloed van speelfilms in het algemeen en tegen de verfilming van Gods Woord in het bijzonder". Door in zijn boek de veroordelingen van het toneel uit het verleden op te halen, brengt hij een hele reeks principiële argumenten tegen het toneel en tegen de

hedendaagse speelfilm weer op tafel. Argumenten die nog niets aan waarde hebben ingeboet, maar die wel binnen een groot deel van de Gereformeerde gezindte in vergetelheid zijn geraakt. Daarom willen we die argumenten ook in dit artikel onder uw aandacht brengen door achtereenvolgens van elk hoofdstuk van Meeuses boek het belangrijkste samen te vatten.

1) Enkele Bijbelse lijnen

Door Gods Woord, dat de norm voor geheel ons leven dient te zijn, wordt het afbeelden of uitbeelden van God ten strengste verboden (Ex. 20:4-5; Rom. 1:23). God kan noch mag afgebeeld worden. Israël had dan ook geen beeldcultuur, in tegenstelling tot de omringende volken. In Egypte had men allerlei afbeeldingen, dikwijls dierfiguren, die als goden vereerd werden. De Kanaänieten bezaten grote en kleine afgodsbeelden (Ex. 23:24). Maar Israël had geen goden van hout of steen. Wel gaf God Zelf aan Israël ‘afschaduwingen’ van het werk van de Messias. Deze Oudtestamentische ‘afschaduwingen’ waren echter geen letterlijke uitbeeldingen van Christus, maar tekenen die heenwezen naar de betekende zaak, naar Christus Die komen zou. Zo is het ook gelegen met het brood en de wijn in het Avondmaal in het Nieuwe Testament. Die zijn niet het lichaam en bloed van Christus Zelf, maar tekenen daarvan.

Rome gaat hier grotelijks in de fout. De roomse kerk gaf door Christus tegenwoordig te achten in de mis aan de tekenen van brood en wijn “een werkelijkheidskarakter dat het schaduwachtige of het tekenkarakter wegneemt”, aldus Meeuse. In de mis *zijn* brood en wijn Christus’ lichaam en bloed zelf, althans naar de mening van Rome. Calvijn sprak daarom herhaaldelijk als het over de roomse eredienst ging, over het toneelspel van Rome.

Zolang de door God gegeven afschaduwingen en tekenen niet misvormd zijn door Rome, zijn zij niet te vergelijken met toneel, ofwel: toneel kan op grond van die afschaduwingen en tekenen niet verdedigd worden.

Hetzelfde kan gezegd worden van de symbolische handelingen die de profeten in opdracht van God soms moesten uitvoeren zoals het verbergen van een gordel (Jer. 13:3-11), een boekrol eten (Ez. 3:1-3), de belegering van Jeruzalem voorstellen door een ijzeren pan (Ez 4:3), het bakken van brood op mest (Ez. 4:10-15) enz.

Dit symbolisch handelen is wezenlijk iets anders dan toneelspel; men kruipt hier niet in ‘de huid’ van een ander. Kortom, in Gods Woord zijn geen argumenten voor toneel te vinden, wel tegen toneel.

Tegen toneel pleit het feit dat Christus Zijn discipelen uitdrukkelijk bevolen heeft om Gods Woord te verbreiden door middel van de prediking (Luk. 24:47). We mogen van deze ordening niet naar eigen goeddunken afwijken. Dat deed Paulus ook niet. De seculiere tijdgenoten van Paulus bezochten namelijk dikwijls het theater, maar hijzelf heeft voor de verbreiding van het Evangelie de weg van het toneel niet gezocht. Ja, Paulus heeft met zijn waarschuwingen tegen wereldgelijkvormigheid (Rom. 12:2) veeleer tegen toneel gewaarschuwd. Want het genieten van al die op het toneel uitgebeelde zonden, is immers op en top wereldgelijkvormigheid. “Het kan niet met Godsvreze samengaan te gaan kijken naar, of zelfs te lachen over” bijvoorbeeld “de Godslasteringen, die op de planken plaatsvinden of op het filmdoek worden getoond”, zo stelt drs. Meeuse terecht. Een waar Christen kan en wil hierin de wereld namelijk geenszins gelijkvormig zijn, want hij **haat** de zonden. Hij wenst dat de grondlijn van zijn leven is, wat Paulus ons voorschrijft in 1 Korinthe 10 vers 31: *Hetzij dan dat gijlieden eet, hetzij dat gij drinkt, hetzij dat gij iets anders doet, doet het al ter ere Gods.* Een toneelspeler bedoelt echter de eer van God niet. Hij wil zijn toeschouwers vermaken, onder andere door komische, prikkelende en zedeloze scènes aanschouwelijk voor te stellen. En hij wil zelf eer en roem behalen door dit zo goed en zo realistisch mogelijk te doen, net

alsof het echt is.

De toneelspeler doet zich daarbij voor alsof hij een ander is. Ook dit is in strijd met Gods Wet. Een dergelijke leugenachtigheid verdraagt zich niet met het negende gebod.

Verder zij nog opgemerkt dat zij die uit oogpunt van vermaak zondige toneelvoorstellingen gaan bezoeken of allerlei speelfilms gaan bekijken die met Gods Woord in strijd zijn, niet langer oprecht kunnen bidden: *Leid ons niet in verzoeking* (Mattheüs 6:13). Want men zoekt dan zelf de verzoeken en het zondige op. En dat terwijl de natuurlijke geneigdheid van de mens tot het zondige heel groot is, zodat van hen gezegd moet worden dat ze geheel roekeloos handelen en zichzelf moedwillig in gevaren van verleiding begeven, wat voor God noch mensen te verantwoorden is.

Kortom, Gods Woord geeft ons redenen en aanknopingspunten genoeg op grond waarvan toneel en speelfilm beslist moeten worden afgewezen (p. 15-27).

2) De bezwaren van de heidenen

“De bezwaren die in de Grieks-Romeinse Oudheid zelfs door heidenen tegen het toneel werden ingebracht, zijn weliswaar voor Christenen niet maatgevend, maar ze mogen de verdedigers van de speelfilm onder hen wel aan het denken zetten”, zo begint drs. Meeuse hoofdstuk twee (p. 29-33). Na een korte inleiding over het toneel in de Oudheid - waarin hij overigens opmerkt dat vanwege het zedeloze karakter van de stukken de toneelspelers in die tijd niet hoog aangeschreven stonden en dat de Christenen die stukken van oudsher veroordeeld en gemeden hebben - tekent hij van de in zijn tijd invloedrijke Atheense wijsgeer Plato (427-347 voor Chr.) aan dat deze gelijk heeft als hij zegt dat nabootsers de wereld niet beter maken, zeker niet als ze het slechte nabootsen.

Treffend en haarscherp is ook het volgende citaat dat Meeuse aanhaalt van de Romeinse staatsman en filosoof Cicero (106-43 voor Chr.). Hij zei: “Indien men het schandelijke uit de komedie bande, zou de komedie zelf uit ons midden gebannen zijn”. Datzelfde kan ook gezegd worden van de speelfilms. Want films zonder geweld-, moord- en seksscènes vindt men al gauw saai, zodat men naar die films niet snel voor een tweede keer zal grijpen. Waren alle films zo, dan was het gauw met het film kijken gedaan.

Verder was de beroemde Romeinse dichter Ovidius (43 voor Chr. - 17 na Chr.) van mening dat men op het toneel niets anders dan “misdad en schandelijkheid” zag en de Stoïcijnse filosoof Seneca (0 - 65 na Chr.) schreef dat niets zo schadelijk voor de goede zeden was “dan lui en ledig bij een of ander schouwspel te zitten, want dan bekruipt de ondeugden ons door het genoegem gemakkelijk”.

Zo zien we dan dat sommige ‘blinde’ heidenen ten aanzien van toneel wijzer geweest zijn dan velen in de Gereformeerde gezindte nu.

3) In de oud-Christelijke kerk en de Middeleeuwen

Kenmerkend voor Christenen in de Oudheid was dat hun levenswandel in veel verschilde van die van alle andere inwoners van het Romeinse rijk. “Nergens werd” volgens drs. Meeuse “de kloof die er is tussen het Christendom en het leven in de antieke Oudheid zo zichtbaar als in de houding tegenover het publieke vermaak. Keizersfeesten en schouwspelen, zoals het circus, het theater, de gladiatorenvechten en andere spelen die het openbare leven kende, werden door de Christenen afgewezen. Er werd [door hen] gewaarschuwd tegen toneelspel en wie het beroep van toneelspeler uitoefende, werd niet tot de Christelijke gemeente toegelaten”. Concilies sloten toneelspelers buiten de gemeenschap der kerk. Kerkvaders als Tertullianus, Cyprianus, Chrysostomus, Augustinus en vele anderen meer hebben het toneel vanwege afgoderij en zedeloosheid veroordeeld.

Tertullianus noemde toneelspelen “kijkspelen van de duivel”. Alles in de toneelspelen vloekte volgens hem met de heiligheid die bij de ware godsdienst hoorde en die God van de Zijnen vroeg. Hij constateerde dat de oorsprong van de spelen in de verering van de goden lag en dat de spelers en de spelen vaak zedeloos en immoreel waren. Ja, het theater kon met recht het vaderland en de markt van de schaamteloosheid genoemd worden. De toneelspelen bedierven de zeden en bevorderden de zonden. Een Christen kon hierbij naar zijn mening niet met een goed geweten vertoeven en moest zich hier verre van houden. En ook al zou er iets goeds in te vinden zijn, dan nog was dat maar als een paar druppels honing in een vergiftigd gebak. Wie wilde nu zulk gebak opeten?

In de oud-Christelijke kerk moest men bij de doop plechtig de duivel, de pracht en de schouwspelen afzweren. Wie daarna toch weer de schouwspelen ging bezoeken, gaf daarmee te kennen dat hij tot de duivel wederkeerde en het Christelijke geloof verliet, aldus de kerkvader Salvianus.

Het naar toneelspelen kijken werd ook veroordeeld om reden dat men niet mag genieten van de zonden - ook zelfs niet van de smarten - die daar tot vermaak worden uitgebeeld. Verder werd tegen de toneelspelen aangevoerd dat ze leugenachtig van karakter waren.

In de Middeleeuwen ontstonden naast deze wereldse zedenbedervende toneelspelen ook kerkelijke passie- en paasspelen waarin het lijden en de opstanding van de Heere Jezus werden uitgebeeld. Later kwam daar het uitbeelden van het kerstverhaal bij. Dit kerkelijk toneel maakte vervolgens een ontwikkeling door. De plaats en de inhoud van dit toneel groeide steeds verder van het religieuze leven af. Tegelijk nam met het verstrijken van de eeuwen de verdraagzaamheid van de Middeleeuwse kerk omtrent dit toneel - dat steeds meer op het wereldse toneel ging lijken - toe. Het diepe verval van de kerk der Middeleeuwen kwam ook hierin tot uitdrukking (p. 35-45).

4) De toneelstrijd van de Reformatoren

Onder invloed van het humanisme kreeg het schooldrama in de zestiende eeuw een belangrijke plaats in het onderwijs. Het lezen en uitvoeren van de stukken hoorde bij het leerprogramma. Tegelijk oefende men zich zo in de welsprekendheid, de redeneerkunst en in het Latijn of Grieks. Later werd overigens de Latijnse of Griekse taal vervangen door de volkstaal.

In het begin van de Reformatie werd deze humanistische onderwijsvorm gewoon overgenomen, dan wel gedoogd. Luther en Melanchton bijvoorbeeld hebben het schooldrama als leervorm niet veroordeeld. Deze klassieke vorming achtte men onder meer voor de opleiding tot predikant onmisbaar. Predikanten moesten immers goed kunnen spreken en goed kunnen weerleggen. Men zocht hierbij echter beslist niet het publiek te vermaken - dat deed de volkskomedie -, maar veel meer leerprestaties te tonen, aldus drs. Meeuse. Het was in feite meer een ‘leesdrama’ dan een spel. Langs deze weg kregen de hierbij ingestudeerde Bijbelse geschiedenissen tegelijk ook meer bekendheid onder het volk van wie er velen immers noch lezen noch schrijven konden.

Het schooldrama ontaardde echter. Het doel werd steeds meer, het grote publiek bereiken en behagen, ofwel het volk vermaken. Studenten veroorloofden zich hierbij steeds meer vrijheden, onder andere in het weergeven van de Bijbelse gegevens; men fantaseerde er gewoon wat bij. Mede door deze ontwikkelingen, waardoor de grenzen tussen het publieke vermaakstoneel en het schooldrama vervaagden, keerde de Reformatie zich al spoedig geheel tegen het toneel.

Drs. Meeuse toont hierbij aan dat Calvijn (1509-1564) negatiever over toneel heeft gedacht dan tegenwoordig vaak wordt aangenomen. Het is dan ook niet verwonderlijk dat de Franse Calvinistische kerk zich op de synode van Poitiers (1560) tegen het toneelspel gekeerd heeft en op de synode van Nîmes (1572) het bijwonen van toneelspelen geheel verboden heeft. In de stad Genève werd vanaf 1584 geen toneelstuk meer opgevoerd.

In de 15e en 16e eeuw deed zich met betrekking tot het toneel nog een andere ontwikkeling voor. Er ontstonden in ons land zogenaamde “rederijderskamers” die zich vooral met toneel bezighielden en die meestal ’s zondags na de kerkdienst vergaderden. Bij officiële feestelijke gelegenheden gaven deze kamers vertoningen, zowel van Bijbelse geschiedenissen als van zotte kluchten. Vóór de Reformatie werden door deze kamers de ondeugden van de adel en geestelijkheid nogal eens aan de kaak gesteld, tijdens de Reformatie werden deze kamers door Alva verboden omdat ze niet zelden positief zinspeelden op de ‘nye leer’ en na de Reformatie werden in hun stukken meer dan eens predikanten en kerkelijke leergeschiedenissen onderwerp van spot en smaad gemaakt. Dit vormde dan ook een van de vele redenen waarom de Gereformeerde kerkenraden, classes en synoden en ten dele ook de overheden in ons land zich tegen het toneel van de rederijders gingen keren. Andere redenen waren: het onkuis karakter van de stukken; de gruwelijke Godslastering die in een deel van de stukken voorkwam, alsmede het ijdel gebruiken van Gods Naam; de ontheiliging van Gods dag daar de stukken vooral ’s zondags opgevoerd werden, wat tevens aanleiding gaf tot verzuim en verstoring van kerkdiensten. Ook werd aangevoerd dat door de toen al met veel zonden, ondeugden en ijdelheden gevulde spelen de slechte eigenschappen in de mensen die toekeken, geactiveerd werden. Het draaide in die spelen maar al te vaak om hebzucht, pronk, vermaak en genot en niet zelden werd gespot met wat heilig was. Tevens werd nogal eens de spot gedreven met het werelds en geestelijk gezag, waardoor dit gezag ondermijnd werd. Een Christen behoorde zich bovendien te onthouden van de ijdele schijn die in het toneel plaatsheeft, zo vond men. En mannen behoorden naar uitwijzen van Deuteronomium 22:5 geen vrouwenkleden aan te trekken en vrouwenrollen te spelen, wat in de toneelspelen van die tijd vaak wel gebeurde. Verder was een voornaam bezwaar dat de toneelspelen niet gegrond waren in Gods Woord, waarom ze ook in de Joodse en oud-Christelijke kerk niet in gebruik geweest zijn. En ten slotte noemen we nog het argument dat de spelen geacht werden, voortgekomen te zijn uit de heidense afgoderij, een argument dat we ook bij de kerkvaders zijn tegen gekomen.

Kortom, de Gereformeerde kerkenraden, classes en synoden hadden houtsnijdende redenen te over om bij de overheden op het verbieden van de toneelspelen van de rederijders aan te dringen. Helaas waren niet alle overheden zo doortastend als prins Maurits die in 1587 in dezen het goede voorbeeld gaf door als president van de raden van Holland, Zeeland en Friesland een plakkaat tegen de rederijders van ’s-Gravenhage uit te vaardigen (p. 47-67).

5) De toneelstrijd van de Nadere Reformatoren

“De bestrijding van het toneel, zoals we die in de zeventiende eeuw op veel plaatsen aantreffen, werd vooral gevoerd door predikanten en kerkenraden die zich verbonden voelden met de beweging van de Nadere Reformatie”, aldus Meeuse. Door deze beweging werd de lijn inzake het toneel voortgezet die in de zestiende eeuw door de Reformatoren en de kerkelijke vergaderingen uitgezet was.

Als we de rooms geworden treurspeldichter Joost van den Vondel (1587-1679) mogen geloven, was in de voorname stad Amsterdam met name ds. P. Wittewrongel (1609-1662) er verantwoordelijk voor dat op verzoek van de kerkenraad in 1654 Van den Vondels toneelstuk *Lucifer* al na twee opvoeringen door de Amsterdamse overheid verboden werd. Behalve de erin uitgedragen roomse leer was dat stuk, dat zich helemaal in de hemel

afspeelde, naar het oordeel van de kerkenraad blasfemisch van aard, omdat daarin getracht werd “de hoge materie van de diepten Gods” uit te beelden.

Heel bekend uit diezelfde tijd is de twistrede die de toen in de Utrechtse academie zeer invloedrijke prof. G. Voetius over het toneel gehouden heeft (1650). Hij achtte, zo blijkt uit zijn rede, het op het toneel vertonen van Goddelijke en heilige dingen uit de Schrift zonder meer ongeoorloofd, onder andere omdat God de mensen door de levende verkondiging van Zijn Woord wil onderwezen hebben, omdat men God, Christus, engelen, profeten en apostelen niet zonder misbruik van Gods Naam kan na-apen, omdat men zonden zoals bijvoorbeeld die van Potifars vrouw, van Jakobs dochter Dina en van Lots bloedschande, zeker niet mag naspelen en omdat Goddelijke dingen geen stof van vleeselijke vermaak of vleeselijke verwondering mogen zijn waarbij de eer voor de mens is.

Als argumenten tegen het toneel noemde Voetius verder onder meer dat daarin allerlei ondeugden worden voorgesteld die door de ogen en oren van de toeschouwers tot vermaak geconsumeerd worden; dat men zich onthouden moet van de schijn des kwaads; dat men geen verborgen zonden van bijvoorbeeld gezagdragers openbaar mag maken en hen ook niet mag smaden en belachelijk mag maken, wat in veel toneelstukken wel gebeurde; dat het strijdt tegen de eenvoud, orde, eerbaarheid, zedigheid en waardigheid van de Christenen om zich in de gedaante van een ondeugende persoon te veranderen en het kwaad uit te beelden; dat men door de toneelspelen zichzelf en/of de toeschouwers verleidt tot zonden; dat in het verleden de vijanden van het toneel Godvruchtige en voorzichtige Christenen waren en ten slotte dat allerlei bijkomende, met het toneel veelvuldig gepaard gaande zaken als onkuise handelingen, lichtvaardige vrouwen, vermommingen, lichtvaardig gezang, goochelen, dansen enz., zondige kwaden zijn.

Voetius trok vervolgens uit al die bezwaren deze conclusies: dat toneelspel ongeoorloofd is; dat toneelspelers niet tot de gemeenschap van de kerk mogen worden toegelaten; dat Christenen niet naar toneelvoorstellingen mogen gaan en daarvan ook door kerkelijke straffen behoren weerhouden te worden; dat de overheden de toneelvoorstellingen geheel en al dienen te verbieden en ten slotte dat het ook zonde is om geld beschikbaar te stellen voor het houden van toneelspelen. Zelfs voor onderwijsdoelen wilde Voetius niet van toneel gebruikmaken, aldus drs. Meeuse. Het enige wat hij op zich wel geoorloofd achtte, was het lezen of voorlezen van inhoudelijk verantwoorde toneelstukken.

Behalve de pennenvrucht van prof. Voetius tegen het toneel geniet ook die van ds. G. Saldenus (1627-1694) thans nog bekendheid. Onder de titel *De overtuigde Dina* (1667) schreef hij een eenvoudige en aansprekende samenspraak, waarin hij met tal van argumenten aantoonde dat komediebezoek altijd verwerpelijk is. Daarnaast hebben ook predikanten als ds. J. Taffin, G. Udemans, J. Koelman, P. Wittewrongel, H. Witsius, Wilh. à Brakel, J. van der Kemp, B. Smytegelt, Fr. Riddirus, S. Simonidus, S. van Til, K. d’Outrein, H. de Frein en tientallen anderen Ge-reformeerde schrijvers uit die tijd zich in hun werken resoluut tegen de “stinckende, duyvelsche comedien” gekeerd. Want daarin, zo voerden zij onder andere aan, verkwisten de mensen hun tijd en geld en daarin worden de zonden en het oordeel tot een spel gemaakt, terwijl men van ieder ijdel woord voor God verantwoording zal moeten afleggen in de dag des oordeels. Wie daarvan iets beseft, zal zich zeker niet gemakkelijk meer tot en door het toneel laten voeren! (p. 69-89).

6) De toneelstrijd in de 18e tot de 20e eeuw

“In de achttiende eeuw heeft de orthodoxie de invloed op de overheid en op het publieke leven voor een groot deel verloren”, zo constateert drs. Meeuse. Hij wijst erop dat in de achttiende eeuw de Amsterdamse kerkenraad bijna niet meer protesteerde tegen alles wat in

de officiële schouwburg aan de Keizersgracht vertoond werd. Wel probeerde de kerkenraad nog de toneelvertoningen op andere locaties in de stad tegen te gaan. Maar dan gebeurde het soms dat predikanten van overheidswege vermaand werden om toch niet de rust te verstoren door toneelvoorstellingen in hun predicaties te veroordelen. De omgekeerde wereld dus.

Om de situatie in de achttiende eeuw te schetsen, beperkt drs. Meeuse zich in zijn boek feitelijk tot één voorbeeld, namelijk de situatie in Amsterdam. Dit is wel een beetje erg summier. Het had daarom niet verkeerd geweest als hij hierbij ook de felle pamfletstrijd betrokken had die in het begin van de 18e eeuw in Utrecht tussen prof. P. Burman en zes predikanten van de Utrechtse kerkenraad (1711-1712) gevoerd is over het al of niet geoorloofd zijn van toneelopvoeringen en over de vraag of de overheid geroepen is, deze te weren dan wel omwille van de hardheid van het volk toe te laten.

In de 19e eeuw was het vooral dr. A. Kuyper die nog een vrij helder en tegelijk beargumenteerd standpunt tegen het toneel innam. Het bezoeken van schouwburgen kwam volgens hem voort “uit een zondige genotzucht”. Waarheid is ook zijn opmerking dat er “geen schouwburg bloeit, zonder offers van vrouwelijke achtbaarheid te vergen”. Het zich als toneelspeler voortdurend verplaatsen in het karakter en de rol van een andere persoon noemde hij een “stelselmatig onwaar zijn”, dat “schadelijk is voor eens Christens leven en aldus voor de Christen ongeoorloofd”. Immers, “niet in het doen spelen of zien spelen van rollen” heeft de Heere een welbehagen, “maar daarin, dat we in het werkelijke leven oprechtelijk zullen wandelen voor Zijn aangezicht”. Verder noemde Kuyper het toneel een “onvoegzame ijdelheid” en een “geldverspilling”. Het toneel stichtte in zijn ogen geen goed, maar kwaad.

Ondanks deze heldere waarschuwingen hebben Kuypers nazaten ten aanzien van het toneel gezamenlijk het roer gewend en over heel de breedte geaccepteerd wat hun voorman in de lijn van het oude Christendom nog hartgrondig verworpen had. In het verlengde hiervan hebben zij ook het kijken naar films en het bezoeken van bioscopen aanvaard. En toen zij eenmaal de luiken naar de wereld opengezet hadden, zette het verval snel door. De secularisatie sloeg in hun kringen massaal toe. Is dit geen ernstig baken in zee voor de huidige, haast klakkeloze acceptatie van speelfilms binnen een groot deel van de zich Reformatorisch noemende gezindte?

Dreigt de geschiedenis zich te herhalen?

Na de Tweede Wereldoorlog verscheen van de hand van de Hervormde predikant ds. L. Vroegindewey uit Waddinxveen een brochure die de titel droeg: *Vader, mag ik naar de bioscoop?* (1948). In deze brochure betoogde deze predikant terecht dat films nooit de werkelijkheid weergeven. Een film liegt, omdat ze de droom als werkelijkheid weergeeft. Van films zag deze predikant een duidelijk negatieve invloed uitgaan op de jeugd. Hij achtte daarom een verbod op filmbezoek op zijn plaats. Wanneer men dan daartegen inbracht dat een verbod toch niet helpt, dan achtte hij dit een evenzeer waardeloos argument als: men zou niet moeten verbieden iemand te vergiftigen, want er zijn toch altijd mensen die dit blijven doen... In verscheidene latere, binnen de Gereformeerde gezindte verschenen publicaties voor de jeugd waarin enige aandacht aan toneel en speelfilm geschonken wordt, mist drs. Meeuse vaak een duidelijke argumentatie waarom we toneel en speelfilm hebben af te wijzen. Mede hierdoor zijn de argumenten van onze vaders tegen toneel ook binnen de Gereformeerde gezindte in vergetelheid geraakt, wat er ongetwijfeld het zijne aan bijgedragen heeft dat het thuis kijken naar speelfilms - via een computer met een dvd-speler - door velen in de Gereformeerde gezindte zo klakkeloos geaccepteerd is. Vanzelf is men eerst begonnen met kijken naar vrij onschuldige en niet al te slechte films, maar de afglijding kwam vanzelf, met alle gevolgen van dien (p. 91-107).

7) Geen Bijbelse geschiedenissen naspelen

Gezien de huidige beeld- en kijkcultuur waarin preken en lezen als middelen om de Bijbelse boodschap over te dragen voor een belangrijk deel afgedaan lijken te hebben, gaat drs. Meeuse in het zevende hoofdstuk van zijn boek nog even specifiek in op de vraag of voor het verbreiden en onderwijzen van de Bijbelse boodschap ook middelen als toneel, film, poppentheater enz. ingezet mogen worden. Zijn antwoord daarop is ronduit en helder nee. Maar... de onverdachte contraremonstrant ds. Jacobus Revius heeft toch ook onder de titel *Haman* een treurspel geschreven dat een bewerking is van het Bijbelboek Ester? Dat is op zich wel waar, maar wie dit stuk “wil aangrijpen als argument voor het spelen van Bijbelse drama’s, slaat de plank mis”, schrijft Meeuse. Ds. Revius heeft dit stuk namelijk niet geschreven om het op te voeren, maar slechts om het te lezen. In plaats van een toneelstuk is zijn werk ook feitelijk veelmeer een samenspraak in dichtvorm dat zich er eigenlijk alleen maar voor leent om gelezen of gedeclameerd te worden. En lezen of declameren is wezenlijk toch iets anders dan een rol spelen, dan toneel spelen. Literaire critici beschouwen Revius’ drama daarom ook terecht - althans gemeten naar hun maatstaven - als een vreemde eend in de bijt.

Om zijn afwijzing van het dramatiseren van Bijbelgedeeltes kracht bij te zetten haalt drs. Meeuse vervolgens nogmaals uitvoerig, maar nu met eigen woorden de heldere argumenten die Voetius geformuleerd heeft tegen het op de planken vertonen van Bijbelse geschiedenissen en gelijkenissen. Terecht merkt drs. Meeuse op dat we voor het verbreiden van de beste boodschap geen middelen mogen gebruiken die in zichzelf al te veroordelen zijn. De speelsfeer verdraagt zich op zich al niet met de ernst van de boodschap van Gods Woord. Ook als het gaat om evangelisatiewerk onder kinderen en jeugdigen wijst hij mede daarom het gebruik van toneel, film en poppentheater als middelen resoluut af. Zijn conclusie is: “Als we begeren Gods Woord onverkort te bewaren, er niet toe- en niet af te doen, maar Schriftgetrouw door te geven, dan is de enige leervorm het verkondigen door te vertellen en niet het spel”.

Zijdelings gaat hij ook in op de vraag of het uitvoeren van een passion of een ander oratorium over een Bijbelse geschiedenis geoorloofd is. In een oratorium worden Bijbelse personen zingend uitgebeeld en in een passion wordt zelfs de Heere Jezus zingend ten gehore gebracht. Bekend is de Matthäus-Passion van Bach. Tegen zulke muzikale drama’s brengt drs. Meeuse de woorden van de bekende Schotse predikant R.M. MacCheyne (1813-1843) in stelling die ook wij hier ter overdenking willen doorgeven. Ds. MacCheyne:

“Ik zal u een voorval noemen dat in deze stad heeft plaatsgevonden en dat doe ik terwille van Gods kinderen die verleid zijn. Onlangs zaten wij aan het Avondmaal des Heeren en wilde de duivel ons toen alleen laten? O nee, er was een muziekkuitvoering in een roomse kapel, een oratorium geheten. Ik wenste dat u niet wist wat dit inhield. Hierbij worden gedeelten uit Gods Woord op muziek gezet en door profane personen gezongen. Zij nemen dan de liefelijkste woorden uit de Bijbel, de woorden die het leven zijn van een gelovige. Was dit niet een van de diepten des satans? Wij behoren ons aangezicht hiervan af te keren. U zit aan het Avondmaal en neemt de beker des Heeren aan, terwijl u hierna de beker der duivelen neemt. Wilt u in de tempel van God zitten en dan in de tempel der afgoden gaan?”

Verder wijst drs. Meeuse erop dat het maken van afbeeldingen van Christus in de oud-Christelijke kerk niet geoorloofd was. In de eerste vijf eeuwen na Christus is het nagenoeg niet voorgekomen. “Tegen Nestorius is op het concilie van Chalcedon (451) door de kerk geleerd dat de naturen van Christus nooit gescheiden mogen worden gedacht. In dit voetspoor is lange tijd vastgehouden”, zo schrijft Meeuse, “aan het veroordelen van afbeeldingen van Christus, omdat daarin Zijn menselijke natuur wordt weergegeven, los van Zijn Goddelijke natuur, die immers niet af te beelden is”. Ook in de door Heinrich Bullinger opgestelde *Tweede Helvetische Confessie* wordt het maken van beelden van Christus afgewezen. En veel belangrijker nog: “Gods Woord verbiedt ons beelden van Hem te maken (Ex. 20:4-5). De kalverendienst was Hem een gruwel (Ex. 32:1-5; 1 Kon. 12:28). Zo mogen we ook nu geen menselijke beelden van Jezus maken”, aldus Meeuse. Ook merkt hij op dat het al verwerpelijk is “om te spelen dat je iemand anders bent” door “als het ware in diens huid te willen kruipen”. Maar nog “veel meer verwerpelijk is het om te spelen dat je de Zoon van God bent”, zoals in films over de Heere Jezus gebeurt, waarvan de brute film ‘The Passion of Christ’ een schrijnend voorbeeld is. Een zondig mens kan nooit Zijn Persoon op een rechte en heilige wijze uitbeelden (p. 109-131).

8) Toepassing voor de praktijk

In het achtste en laatste hoofdstuk werkt drs. Meeuse uit wat de op Gods Woord gegronde afwijzing van het toneel betekent voor de praktijk van alledag, in het bijzonder ook ten aanzien van de speelfilm (p. 133-154). “Wie als Christen de speelfilm accepteert, ontkent de bezwaren die Christenen de eeuwen door tegen het toneel gehad hebben”, zo stelt hij. De van oudsher aangevoerde argumenten tegen het toneel zijn immers ook van toepassing op de speelfilm, want een speelfilm is in wezen niet veel anders dan een verfilmd toneelspel.

Bovendien moet hierbij opgemerkt worden dat het zondige en gevaarlijke in de hedendaagse speelfilms niet alleen zit in de zonden die daarin tot vermaak van de kijkers worden vertoond, maar ook in het feit dat kijkers naar speelfilms bewust of onbewust doordrenkt worden met de wereldse moraal die maar al te vaak in die films verborgen zit. Naast de seksuele moraal noemt drs. Meeuse in dit verband ook het materialisme en de zogenaamde hedendaagse genotscultuur die zich niet verdraagt met een leven tot Gods eer.

Evenals vroeger met de tv zijn er ook nu weer mensen die beweren dat het mogelijk is om selectief film te kijken. Maar opwindende, zondige filmbeelden hechten zich vast in de geest van de mens en komen daarna telkens weer naar boven; zij zetten de mens dan, vaak op onverwachte en zwakke momenten, weer tot zonden aan. Wanneer selectief kijken inhoudt dat we films afzetten en wegdoen zodra er zonden op het scherm vertoond worden, dan zijn we dus feitelijk al te laat; het zondige beeld is dan al op ons netvlies ‘gebrand’.

Het selectief bekijken van speelfilms ziet drs. Meeuse zonder meer niet als een begaanbare en geoorloofde weg. Men stapt dan niet alleen, zo zegt hij, over de bezwaren tegen de verfilmde toneelspelen op zichzelf heen, maar men gaat er dan ook vanuit dat een mens in staat is de goede filmkeuzes te maken en zichzelf te beheersen als er zich zonden op het scherm aandienen. De tv-praktijk van de laatste decennia logenstrafte echter overtuigend deze veel te positieve verwachtingen van de tot zonde geneigde mens. We moeten daarom “de amusementscultuur volstrekt mijden”, zo is de terechte conclusie van drs. Meeuse, wat onder meer betekent dat we met het oog op het zielenheil van onze kinderen toneel en speelfilm principieel en radicaal moeten afwijzen en verbieden, zowel in het gezin als op school. Een andere begaanbare weg is er niet. Drs. Meeuse roept ouders en scholen daarom op om, daar waar deze dijk al doorgebroken is, alles in het werk te stellen om deze dijk weer te herstellen. Het gezamenlijk lezen van bijvoorbeeld het boekje van drs. Meeuse of van delen daaruit, zou daarbij - om onze kinderen van de noodzaak van deze dijk te overtuigen - goed kunnen

helpen. Het feit dat inmiddels al tussen de tachtig en negentig procent van de Reformatorische gezinnen regelmatig een speelfilm op dvd bekijkt, geeft aan hoe urgent het thans is dat aan ouders en jongeren het zondige en het gevaarlijke van het kijken naar speelfilms voorgehouden wordt. Niet zomaar terloops een keer, maar indringend, uitvoerig en ook met enige regelmaat.

Drs. Meeuse keert zich in zijn boekje radicaal tegen de speelfilms, maar documentaires en natuurfilms vindt hij principieel gezien van een andere orde. Daarin vindt immers geen verfilming plaats van mensen die iets uitbeelden of naspelen. Wel merkt hij op dat we bij het gebruik van natuurfilms en documentaires “goed moeten beseffen dat de werkelijkheid vertekend kan worden weergegeven, al is het alleen al door wat wel en wat niet getoond wordt”. Alleen dan gaat hij er wel aan voorbij dat kijkers dit in de praktijk veelal niet zullen beseffen. Ook merkt hij op dat het draaien en bekijken van natuurfilms voor veel mensen drempelverlagend zal werken. Dat is ook zo. Daarom had hij naar onze mening er beter voor kunnen pleiten dat ouders met hun kinderen afspreken dat zij individueel en als gezin in het geheel geen films draaien of elders gaan bekijken. In de praktijk is dit in gezinsverband vaak ook een beter en eenvoudiger te handhaven afspraak dan de afspraak dat ze alleen geen speelfilms mogen draaien.

Ten besluite

We hebben hierboven enkele kleine kritische kanttekeningen gemaakt. Dit neemt echter niet weg dat we dit boekje van drs. Meeuse hartelijk ter lezing en ter bestudering willen aanbevelen, zowel aan ouders, docenten als aan kerkenraadsleden. En ook aan onze jeugd natuurlijk. Er staat veel in om te overdenken en om ter harte te nemen. Alleen voor een deel van onze jeugd zal het boekje misschien nog wat te moeilijk of te uitgebreid zijn. Daarom zou een heldere en eenvoudige brochure - waarin eerst met eigen woorden de op Gods Woord gegronde, oude maar niet verouderde bezwaren tegen toneel en speelfilms beschreven worden en daarna de toepassing van die bezwaren in de hedendaagse praktijk (zo ongeveer als drs. Meeuse in hoofdstuk 8 gedaan heeft) -, een welkome aanvulling zijn in de strijd tegen de nu dikwijls zo klakkeloze acceptatie van de speelfilms onder onze jongeren.

Het belang om deze zaken te bestuderen, moeten we zeker niet onderschatten. Het al of niet accepteren van speelfilms in ons huis kan bijvoorbeeld van verregaande invloed zijn op het verdere levenspad van onze kinderen. Laten wij die speelfilms in ons huis toe, dan vragen wij erom dat ze de eenvoudige waarheid die naar de Godzaligheid is in leer en leven gaan verlaten en zich in vergaande mate gaan aanpassen aan de ‘wereldse’ denk- en leefpatronen die de speelfilms uitstralen. Geve de Heere ons daarom, een ieder op zijn of haar plaats, om biddend en in waarheid de wacht te betrekken op de muren van gezin, school en kerk!

A. Verwijs

*) Naar aanleiding van: Drs. C.J. Meeuse, *Schijn bedriegt. Een Christelijke visie op toneelspel en speelfilm*, Barneveld 2007, 173 pagina's, prijs: € 14,90. Uitgegeven door Gebr. Koster.

EEN PURITEINS (= EEN ZUIVER) GELUID !

“Zie rondom in de wereld. Wat is de reden waarom de kerken als onder korenmaten verborgen liggen? En dat ze met zoveel oneer bezoedeld zijn? Zodat, hoewel wij het volk des Heeren zijn, wij echter zo niet genoemd kunnen worden? Waarom zijn er haarkloverijen, onenigheden, aardsgezindheid, gemis van liefde en barmhartigheid, murmureringen en verlies van vorige levendigheid?

Als de Joden met de heerlijkheid Gods zullen blinken, dan zullen de koningen en alle volken hun heerlijkheid tot hen brengen.

De einden der aarde zijn bestemd en beloofd om in de tijd het eigendom van Christus te worden.(...)Het weinige wat wij ervan zien, is een klein onderpand om ons vurig te doen verlangen naar die dingen die wij hopen; het is een weinig in bezit, om ons te verzekeren van het overige wat beloofd is, wanneer 'de einden der aarde Zijn heerlijkheid zullen zien en de koninkrijken der aarde onzes Heeren zijn geworden en van Zijn Christus'; wanneer Hij zal heersen van zee tot zee, en als die in woeste plaatsen wonen zich voor Hem zullen neerbuigen', Openb. 11:15, Psalm 72:8-11 en Psalm 22:28.

Indien de dageraad zo aangenaam is, wat zal de heldere dag zijn? En indien de vruchten zo kostelijk zijn, wat zal de volle oogst zijn? Indien het kleine begin al zo vreugdevol is, hoe groot zal het zijn als God zelf Zijn hele werk zal voltooien, “wanneer de ganse aarde vol zal zijn van de kennis des Heeren?”, Jesaja 11:9. En wanneer het Oosten en het Westen samen het lied des Lams zullen zingen?

**Thomas Shepard (1604-1649-
vurig Puritein)**
in "De gelijkenis van de 10 maagden"

~~~~~

“Als de Joden met de heerlijkheid Gods zullen blinken, dan zullen de koningen en alle volken hun heerlijkheid in hen brengen.” Welnu, eerst dán gaat het zuivere en reine Evangelie de hele wereld door. Al het andere zendingswerk (en heel veel ervan kan niet eens aanspraak maken op de rechte verkondiging van het Evangelie) is nog maar voorbereidend werk geweest. Maar de huidige christenheid, in zwaar verval, is zo ingenomen met eigen pogen tot bekering van de wereld, dat ze van mening is, dat er nog maar weinig “witte” plaatsen op de wereldkaart te vinden zijn; plaatsen waar het Evangelie nog niet gebracht is! Puriteinen als Shepard zijn heel wat geloofwaardiger! De kerstening van de hele wereld vangt aan na de bekering van de Joden!

~~~~~

KORT OPGEMERKT

** **NEDERLAND CAPITULEERT VOOR ROME.** “Wat zegt het ‘strategisch beleidsplan’, uitgekomen in het voorjaar 1991? Op een laatste bladzij wordt geconstateerd dat oecumenische samenwerking onontbeerlijk is, terzake van noodzakelijke kerstening, want Nederland is, met Europa, ‘zendingsveld’ geworden...! **En nu is de Rooms-Katholieke kerk een “zusterkerk”**, want zij ziet de noodzaak van deze arbeid der kerstening in. Op blz. 24 lezen we dat Rome dus staat ‘**naast de reformatorische (en andere) kerken.**’(...)Wel, mét Rome, doch bedenk: erkenning van het ongelijksoortige is in principe **onderwerping. Nederland capituleert voor Rome, en begeeft zich in het Europese Babel. A L A R M.**” Dit is een van de vele waarschuwingen die wijlen ds. A. van der Kooij schreef. Hij was ook vuurbang voor een man als ds. H.J. Hegger en de zijnen.

****

** **De bruiloft des Lams.** Want gelijk de eerste komst van Christus een bruiloft was genoemd (zie Mattheüs 22:2), alzo zal het veel meer de tijd Zijner bruiloft wezen als Hij wederom de Joden aannemen zal in liefde en gemeenschap, die de eersten waren die Hij liefde toedroeg...

(Thomas Brightman (Puritein), die een commentaar schreef op de Openbaring)

****

** **Te betrachten.** “In het noodzakelijke éénheid, in het niet-noodzakelijke wijsheid, maar in alle dingen... voorzichtigheid en liefde!”

(H. Witsius - 1636-1708)

****

** **Zevenhonderd.** Het RD van 3-9-08 maakte er melding van dat er per week bijna 700 kinderen horen dat hun ouders gaan scheiden. Op de werkvloer waren van de 65.000 mensen die vorig jaar zijn gescheiden ruim 40.000 mensen als gevolg van de scheiding een periode niet in staat geweest te werken. Voor 60 procent van deze mensen duurde deze periode zelfs langer dan twee maanden. De ellende die dit allemaal veroorzaakt is nauwelijks te peilen. Met name voor de kinderen.

****

** **Vissers en vis.** In het RD van 9 sept. 2008 stond een opiniestuk met titel “Straks een zee vol vis, maar geen vissers meer.” De schrijver wijst erop dat organisaties als Greenpeace alles erg overtrekken. Greenpeace maakt zich volgens de schrijver druk over krabbetjes en schelpjes, terwijl er in Nederland jaarlijks duizenden ongeboren kinderen in de moederschoot worden gedood. Het laatste in inderdaad enorm schrijnend. En wat de hoeveelheid vis betreft? Als de “geleerden” zich ergens in tegenspreken dan is het wel in zaken als milieu, smeltende ijskappen, verdwijnende vis, enzovoort. Het zou inderdaad de kant wel eens op kunnen gaan dat jonge mensen het beroep van visser niet meer zien zitten. We beweren niet dat Greenpeace alleen maar dwaasheden verkondigt; zeker niet. Maar ze moeten ook weer niet “doorslaan.”

****

** VERZEKERING Van deze hun eeuwige en onveranderlijke verkiezing ter zaligheid worden de uitverkorenen te zijner tijd, hoewel bij onderscheiden trappen en met ongelijke mate verzekerd; niet als zij de verborgenheden en diepten Gods curieuselijk (nieuwsgierig) doorzoeken, maar als zij de onfeilbare vruchten der verkiezing, in het Woord van God aangewezen (als daar zijn het waar geloof in Christus, kinderlijke vreze Gods, droefheid die naar God is over de zonde, honger en dorst naar de gerechtigheid, enz.), in zichzelf met een geestelijke blijdschap en heilige vermaking waarnemen, 2 Corinthe 13:5. **(Dordtse Leerregels, hfdst. I, art. 12)**

*****

** Samen op weg naar de ondergang. ”Protestanten en rooms-katholieken staan dichter bij elkaar dan wel wordt gedacht.” Tot die conclusie komen kardinaal Dr. A. Simonis en ds. Plaisier, secr.-generaal van de Nederlandse Hervormde Kerk, in het televisieprogramma *De 4e dimensie*, dat de EO morgenavond uitzendt, aldus het RD van 21 april 2001. We denken dat protestanten en roomsen zó dicht bij elkaar staan dat ze vrijwel één van geest en zin zijn. Het ligt in de lijn der profetie -zoals onze godzalige vaders dit ons ook nagelaten hebben- dat beide richtingen gezamenlijk zullen ondergaan. Hier wezen we indertijd al op. Het is heel belangrijk nog eens te herhalen! En we zeggen met de grootste nadruk -nu in 2008- de afvallige protestanten zullen met Rome ten onder gaan. Mocht die blijde dag verhaast worden!

*****

** Honden-I. De voorzitter van de El Mouahidinr moskee in Amsterdam zei tegen basisschoolleerlingen dat ongelovige mensen honden zijn. Dat zijn dus ook alle christenen! En uiteraard ook de Joden! Maar imams mogen in Nederland veel zeggen. Balkenende en de zijnen zijn toch bang. Deze extremistische uitspattingen worden in de regeringsdoofpot gedaan. Het volk moet kennelijk onwetend worden gehouden. Laat het vooral het gevaar niet zien, want anders kan het achteraf niet zeggen: “Wir haben es nicht gewusst”.

*****

** Honden-II. Op z'n minst zou men toch mogen verwachten dat deze imam het land wordt uitgezet wegens het zaaien van haat en het beledigen van ons Nederlanders en dat deze moskee gesloten wordt. Nee, er is helemaal niets gebeurd. Sterker nog. Burgemeester Cohen glunderde tijdens een gezellig dineetje met de bestuurders van deze moskee. Nou ja: kinderen hebben daarna de moskee mogen bezoeken om een idee te krijgen wat de islam inhoudt. Maar om dat uit de doeken te doen hadden ze Geert Wilders niet uitgenodigd...

*****

** Honden-III. Steeds meer Nederlanders ergeren zich aan het islamiseren zoals we dat op steeds meer plaatsen -ziekenhuizen, klederdracht, begraafplaatsen- zien. Maar in Amsterdam gaat de softe burgemeester Cohen gezellig theedrinken in diverse moskeeën en in Rotterdam wilde de PvdA geen medewerking verlenen om een debat te voeren over de film van Wilders – de fitna. De PvdA, en vele anderen, gaan liever door met het in hun sop gaar laten koken van de autochtonen die het gevaar beseffen.

*****

** Twee personen. Het christelijk geloof bestaat uit het kennen van twee personen: Adam en onze verlorenheid en Jezus Christus en onze gelukzaligheid. **(Pascal)**

*****

** MODERNE KLEDING. “Het is bijna gewoon dat jonge meisjes zich kleden op een manier zoals nog niet zolang geleden alleen prostituees dat gewoon waren te doen”, aldus Krijn de Jong in “**De Oogst**” van oktober 2001. Of dit overdreven is? Ga maar eens kijken als in de warme zomermaanden de leerlingen van de reformatorische scholengemeenschap “De Driestar” naar buiten komen...

****

** Waardoor ontsporing? "De natie is slechts de verzameling van personen die het vormen, en tenzij er goede vaders en moeders zijn, goede zonen en goede dochters, broeders en zusters, zullen er geen goede onderdanen zijn. Het is omdat ons huiselijk leven zó droevig ontaard is, dat het maatschappelijk verval nu zo ver gevorderd is. En dat kan niet worden tegengehouden, totdat de onderdanen hun verantwoordelijkheid weer behoorlijk vervullen." Dit is een woord van **ds. A.W. Pink**, wat we vonden in het blad "Calvijn" van mei 1971. Reformatie vindt plaats in de volgorde: HART - GEZIN - KERK - STAAT. Wie er een klein beetje mee op de hoogte is hoe het in vele reformatische gezinnen toegaat en wat de ouders allemaal tolereren van en bij hun kinderen, moet wel tot de conclusie komen, dat we ook wat de ethiek betreft, de Reformatie almeer kwijtraken. Wat zou men de praktijk van Calvijn in Genève haten!

****

** Negers en benzine. "Het is dat auto's niet op negers rijden maar op benzine, anders was de internationale gemeenschap hoogstwaarschijnlijk allang Zimbabwe binnengetrokken", lazen we in "Spits". Zeker geen onwaarheid! De beul Mugabe -de leider van het land- betekent een onvoorstelbaar lijden van het volk. Het doel van de inval van de internationale gemeenschap in Irak roept veel twijfels op. In elk geval zou een daadwerkelijk ingrijpen in Zimbabwe een grote zegen zijn!

****

** Pas op voor de Turken! Turkije wordt een steeds belangrijker "leverancier" van nieuwe strijders voor al-Qaida. Het aandeel van Turken in de jihad is een van de best bewaarde geheimen in de strijd tegen het terrorisme. Vooral jonge Turken volgen de "opleiding" tot zelfmoordterrorist. Dit schrijft het RD van 19 juli 2008; het blad geeft de visie door van de Amerikaan Brian Glynn Williams, hoogleraar islamitische geschiedenis aan de universiteit van Massachusetts.

****

** Zure regen. "Al een jaar of twintig, dertig wordt de waarheid over het milieu aan het Nederlandse volk onthouden. De lucht en het water zijn in Nederland gedurende de afgelopen decennia (en vermoedelijk zelfs gedurende de afgelopen eeuwen) nog nooit zo schoon geweest als nu." Aldus begint een artikel in "Elsevier" van 12 juli 2008. Er wordt knap de draak gestoken met de milieubeweging en haar sombere voorspellingen. Wij zijn geen deskundigen. Wat we wel weten is dat in de zeventiger jaren alarmerende "feiten" op tafel kwamen over onze stervende bossen. Het werd een hype van jewelste. In 1981 zouden de eerste grote bossen sterven – ze waren niet meer te redden. "Stop de zure regen" was de grote kreet om ons goed wakker te maken! Het is allemaal nogal meegevallen! Wat is er van al zulke berichten wáár? De één verkondigt dat we een nieuwe ijstijd tegemoet gaan, een ander wijst erop dat het klimaat steeds warmer wordt. De aarde warmt op – het ijs aan de "polen" smelt! De "geleerden" spreken elkaar -zoals gewoonlijk- tot en met tegen. Wie weet het écht?

****

** ER NIET DE ZALIGHEID OP BOUWEN! "Wij allen, die het profetische woord liefhebben, willen elkander gedurig waarschuwen en herinneren, om bij het onderzoek van de dingen die wij hopende en verwachtende zijn, niet te vergeten wat wij reeds bezitten, opdat ons de profetie niet tot liefhebberij en streling der zinnen worde. Zij mag in ons hart geen grotere plaats innemen dan de overige waarheden der Heilige Schrift. Het blijve voor ons een keursprek: *dat de zaligmakende genade Gods verschenen is aan alle mensen, en ons onderwijst, dat wij de goddeloosheid en de wereldse begeerlijkheden verzakende, matig,*

rechtvaardig en godzalig leven zouden in deze tegenwoordige wereld; verwachtende de zalige hoop en verschijning der heerlijkheid van de grote God en onze Zaligmaker Jezus Christus."
(Titus 2:11-13)

(Da Costa-'Israël en de volkeren')

****

** Ter harte nemen. Deze woorden van Da Costa mogen we wel ter harte nemen! Het komt ons voor dat velen in onze dagen die 'werkzaam zijn met Israël', er zó in opgaan, dat ze andere grote waarheden van de Schrift -met name die ter zaligheid onmisbaar zijn- laten liggen. Met veel werkzaamheden mét en vóór Israël kan men voor eeuwig verloren gaan. We kunnen reis op reis naar Israël maken en in de zangkoren ervan galmen dat de vogels hun stem inhouden; en... als we dat alles doen zónder waarachtige bekering en een godzalige levenswandel, zal het ons toch niet baten in het uur van onze dood. Een ieder zie daarop toe. Maar laten we zeker óók niet vergeten, dat het verachten van de profetieën -ja zelfs het verwerpen ervan- en het tegenspreken en ook bespottelijk maken van de komende luister van de Messias in Zijn Vrederijk, een vreselijke belediging is van de grote God en Zaligmaker en ons plaatst in het kamp van de grote tegenstander van God. We zeggen (alweer!) met Philpot: **'Eerst beroven zij Hem van Zijn dierbaarste en eeuwige kroon -dat Hij is 'de Zoon van de Vader in waarheid en liefde', en nu willen zij een andere kroon van Zijn hoofd stoten en willen niet toestaan dat alle volken Hem zullen zegenen, of dat de ganse wereld vervuld worde met Zijn heerlijkheid.'** De godsdienstige massa mocht eens beseffen, dat het verachten van hetgeen Israëls God beloofd heeft, een veel en veel groter kwaad en zonde is dan ze wel vermoeden. Het is de Heere tot een leugenaar maken.

****

** Geen verontschuldiging. "Het is geen kleine zaak, van een bastaard der hel tot een kind des hemels gemaakt te zijn; van iemand, die geen aanspraak op Christus heeft, gemaakt te zijn tot iemand, die een genadig recht op Hem heeft. En als het zo niet is, is het onze eigen schuld, want onze Heere sluit niemand van Hem uit, die binnen de zichtbare Kerk is. Zijn aanbod van genade en verzoening is zo wijd en uitgestrekt, dat zij in een jammerlijke en ellendige toestand zijn, die in een land, of streek, of gemeente, of stad wonen, waar Christus in het Evangelie schijnt, en toch geen profijt van Hem hebben." **(S. Rutherford in een preek over Lukas 15:14-19)**

****

** Prinsjesdag 2008. Bij de debatten in de Tweede Kamer is wéér gebleken dat er maar één partij is die openlijk durft te zeggen wat er in ons land gaande is. De bedreiging van de islam! Wat zouden de heren Van der Vlies en Van der Staay moeten waarschuwen, maar ze laten dat aan de heer Wilders over. Ze laten hem alleen staan...

****

** KERKHERVORMING. Op 31 oktober a.s. hopen we weer het grote feit te herdenken dat de Koning der Kerk ons uitgeleid heeft uit het roomse diensthuis; dat mannen als Maarten Luther en Johannes Calvijn onomwonden hebben gezegd en geschreven dat de kerk niet alleen anti-christelijk was geworden, maar dat de antichrist zich gezet had in Gods Tempel. Zij hebben aangetoond wat "de verborgenheid van de ongerechtigheid" is. In Nederland hebben we nu een kerk die openlijk heeft verklaard dat de kerk van het pausdom een "zusterkerk" is. Deze grote protestantse kerk hunkert naar vereniging met Rome. We stippen even aan dat nog vóór de fusie de Hervormde Kerk in 1985 de paus als een groot kerkvorst ontving op haar synode en hem overlaadde met eerbewijzen. We zullen binnenkort in

advertenties weer kennis kunnen nemen van hetzelfde als in vorige jaren. Er zullen bijeenkomsten aangekondigd worden waarin “Herstelde” predikanten, dominees uit de rechterflank van de Chr.Ger. Kerken en een enkele uit de Ger. Gemeenten, **samen met dienaars uit de kerk die boeleert met Rome, op dezelfde kansel zullen staan. Wat denkt u wat mannen als Wisse en Kersten -om niet meer te noemen- hiervan zouden gezegd hebben? U weet met ons het antwoord wel!**

*****

** Dat is Rome. “De gruwelen van het pausdom, waarvan wij in Oostenrijks-Polen getuigen waren, deden menig gebed om de verderving van de mens der zonde in mijn ziel oprijzen. De beelden en afgoden die men langs de weg zie, boezemen werkelijk schrik in, daar zij op het ganse land de stempel van het rijk der duisternis drukken. Ik geloof dat een reis door Oostenrijk bijna voldoende zou zijn om sommigen der bewonderaars van het pausdom in ons geliefd vaderland te genezen.” Dit schrijft de Schotse dominee MacCheyne in zijn reisverslag op de terugreis van Israël naar Schotland. Zo is Oostenrijk nóg. De afgoderij is er ontstellend. We hebben het van nabij meegemaakt. Zo kan men bijvoorbeeld in dat land een flesje met bloed van de Heere Jezus zien!

*****

** Lieve zus. “Ziezo, dan weet je waar je aan toe bent met de geliefde “zusterkerk”. Ook in de “Zendingsbode” (S.E.Z.) konden we lezen onder “Vaticaan en de eenheid” dat kardinaal Bea, als voorzitter van het Vaticaanse secretariaat voor de eenheid van christenen schreef, dat de Rooms-katholieke kerk niet op voet van gelijkheid met andere kerken kan spreken, en evenmin zou men van de r.k. kunnen verwachten, dat zij haar dogma’s verandert! Met andere woorden: **Twente blijft gehandhaafd!** Ja echt. Zo weet je waar je aan toe bent! Toch een geliefde “zusterkerk”, zij het onbewust, rooms? Een fiasco van het heidendom, buiten Israël om.” Het voorgaande is een woord van wijlen ds. A. van der Kooij. Deze predikant was van mening dat Rome mét het afvallig protestantisme de laatste en vreselijke openbaring van de antichrist te zien zal geven.

*****

** Samen-op-Weg. Dat dominee Van der Kooij het “Samen-op-Weg” gebeuren een **duivelse samenzwering** noemde zal ons niet verwonderen. Deze predikant schreef ook een keer dat **NHK** zou kunnen betekenen: **nationale hoerenkerk**. Op de begrafenis van de dominee zei een zoon van hem o.a. in verband met de kerkelijke toestand: “Het gaat niet om de VPKN, maar om Rome.” Rome is nog veel gevaarlijker dan de islam. De islam komt openlijk en brutaal – Rome werkt in het geniep en palmt de “protestanten” in, die door de Heere daartoe bestemd zijn. Om goed over na te denken!

*****

ONZE NIEUWE NEDERLANDERS

~~~~~

1. In het RD van 12-9-'08 stond een leerzaam interview met de voorzitter van het “Oud-Strijders Legioen” (OSL), Prosper Ego. Het eindigt met een opmerking van de ondervraagde: “Hebt u het bericht gelezen dat staatssecretaris Huizinga van de Christen Unie zegt er geen bezwaar tegen te hebben dat het Suikerfeest van de moslims op termijn een nationale feestdag wordt? Zulke uitspraken vind ik vreselijk. De islamise-ring van Nederland gaat mij aan het hart. Zolang ik fysiek en geestelijk gezond blijf, wil ik mij daartegen verzetten.” Er is weinig fantasie voor nodig om vast te stellen aan welke kant deze man staat! In het door Ben

Tramper afgenomen vraaggesprek valt ook de naam “Janmaat.” Hans Janmaat werd indertijd als een soort “Hitler” afgeschilderd, vanwege zijn waarschuwen voor de bedreiging van de islam! Ben Tramper stelt de vraag hoe de heer Ego over hem denkt. Als volgt: “Ik wilde destijds niet met hem worden geassocieerd. Hij was in de omgang niet gemakkelijk. Ik ben altijd goed rechts geweest. Maar extreem rechts? Nee, dat niet. Als ik nu lees wat Janmaat in de jaren tachtig heeft beweerd, dan zeg ik: Hij sloeg de spijker op zijn kop. Ooit riep hij dat hij het idee van de multiculturele samenleving om zeep zou helpen als hij aan de macht zou komen. De wereld was te klein. Nu zegt iedereen het.” In het vraaggesprek wijst de voorzitter nog op de “smerige aanslag” op Janmaat in 1986. Zijn secretaresse verloor hierbij een been. Hij merkt op: “Heeft zij ooit een schadevergoeding gekregen? Het recht heeft in haar geval zijn loop niet gehad. Dat vind ik schrijnend.” Het wordt met de dag duidelijker dat als de Nederlandse regering geen krachtige maatregelen gaat nemen tegen de oprukkende islam, etnische onlusten, opstand, anarchie, ons voorland zijn. Wie meent dat we overdrijven wijzen we op enkele recente feiten:

2. In Amsterdam durven ambulances om hulp te verlenen bijna niet meer uit te rukken. Regelmatig wordt het ambulancepersoneel bedreigd, voornamelijk door Marokkaanse jongeren. Onlangs werd hulp verleend aan een 15-jarige Marokkaanse jongen die, door een steekwond, bloedend op straat lag. De hulpverleners werden o.a. aangevallen door een oudere broer die riep, dat als zijn broer zou sterven de hulpverleners ook gedood zouden worden. De Amsterdamse burgemeester, Job Cohen, die de “nieuwe Nederlanders” met alle egards tegemoet komt, heeft nu tijdens een persconferentie, flink stoom afgeblazen. Hij zei nadrukkelijk dat bij dergelijke incidenten vrijwel altijd jonge Marokkanen de daders zijn. Marokkaanse organisaties durfden het bestaan hem racistische opmerkingen toe te schrijven. Het ambulancepersoneel is het meer dan zat. De daders zullen voortaan dubbele straffen krijgen. Dat zal dan wel zoiets zijn als, inplaats van drie weken een verbod om openbare zwembaden te bezoeken, dit nu in zes weken niet mag...

3. De heer G. Wilders van de Partij voor de Vrijheid heeft de regering gevraagd het leger in te zetten te Gouda vanwege de enorme overlast die de Marokkaanse jeugd veroorzaakt. Buschauffeurs hebben geweigerd nog langer bepaalde wijken in te rijden. Ze worden steeds meer belaagd, mishandeld en bestolen door de lieve Marokkaantjes.

4. Staatssecretaris Huizinga (Christen Unie), heeft ervoor gepleit dat het Suikerfeest van de moslims een officiële feestdag wordt. Met name als de moslims in Nederland een meerderheid gaan vormen. Daar wordt dus op termijn al op gerekend. PVV-Kamerlid Wilders sprak van een “krankzinnig voorstel”. In het RD van 6-9-08 schrijft de redactie van deze krant er het een en ander over. Ze verwijst ook naar de SGP-senator Holdijk die in 2001 voorstelde de Tweede Pinksterdag te laten vervallen en in ruil daarvoor Suikerfeest als erkende feestdag in de kalender op te nemen! Nu heeft de fractie van de SGP in de Tweede Kamer bezwaar aangetekend tegen het voorstel van Huizinga. Holdijk -die ook behoorlijk roomsgezind is- had in 2001 uit de partij verwijderd moeten worden.

5. De in aanbouw zijnde mega-Essalammoskee te Rotterdam mag afgebouwd worden. Indertijd was bedreigd de vergunning voor de bouw van de grootste moskee van Nederland in te trekken. Een van de bezwaren tijdens het bewind van wethouder Pastors (Leefbaar Rotterdam) was de enorme hoogte van de minaret (50 meter!) en de half zo hoge koepel. In

het RD van 10-9-08 staat een foto van deze moskee. Een enorm gebouw met twee minaretten, plus de koepel. Het “gezicht” van Nederland gaat steeds meer mohammedaans worden. Deze bouwstijl past gewoon niet in onze cultuur.

6. Polygamie wordt erkend. Ondanks verbod worden polygame huwelijken wekelijks bij de burgerlijke stand geregistreerd. Tweede Kamer eist nu opheldering; minister wil “voorlichting”. Zo begint een artikel in *Elsevier* van 16 augustus 2008. We geven nog enkele citaten uit dit artikel. “Anno 2008 registreren ambtenaren van de burgerlijke stand polygame huwelijken, gesloten in het land van herkomst. Niemand weet hoeveel het er zijn, maar een medewerkster van de Rotterdamse afdeling Burgerzaken zei tegen *NRC Handelsblad* dat huwelijken van moslimmannen met meer vrouwen wekelijks worden vastgelegd. We schrijven die in op basis van de Wet conflictenrecht huwelijk. Die polygame huwelijken worden gewoon erkend.” (...) “Ook in Amsterdam worden dergelijke huwelijken ingeschreven en dus erkend. Ambtenaren in beide steden hebben de verplichting erop te letten of er geen sprake is van schijnhuwelijken of uitbuiting van vrouwen. Dat polygamie in Nederland verboden is, telt niet.”

We lezen verder dat de Tweede Kamer “geschokt” is. Dat dergelijke huwelijken in Nederland verboden zijn, maar dat ze door import sluipenderwijs een normaal verschijnsel dreigen te worden. Vorig jaar is gebleken dat in de salafistische As-Soenah-moskee in Den Haag zulke huwelijken plaatshadden. Tot strafrechterlijk onderzoek kwam het niet. De regering gaat niet vervolgen; ziet meer in “voorlichting en dialoog”. Er staat nog veel meer in *Elsevier*, maar we moeten het hierbij laten. We zijn op weg naar een moslimdictatuur. En er is maar één echte tegenstem in Nederland – die van Geert Wilders...

7. Dit zijn e n k e l e berichten over het grote gevaar van de Oosterse Antichrist. Niet voor niets noemden de vaders de islam met die naam. In welke mate we verder geslagen zullen worden door deze barbaarse religie? De islamisering van Nederland lijkt niet meer te stuiten. We denken opnieuw aan ds. Van der Kooy, die van mening was dat, omdat we de strijd tegen de Westerse Antichrist opgegeven hebben, we nu geslagen worden met de Oosterse variant ervan. En toch zijn beide “godsdiensten” voor de ondergang bestemd. Dat er bij ons allen veel gebed voor mag zijn .

Israël - een bijzonder volk

- 3 -

Israël, een klein landje, speelt in de wereldgeschiedenis van vandaag een belangrijke rol. De grote mogendheden, maar ook de kleinere landen, verenigd in de Europese Unie, menen zich met Israël te moeten bezig houden. Er zijn zelfs organisaties – ook christelijke - die het patent schijnen te hebben op de oplossing van het Midden-Oostenprobleem. Het komt er echter wel op neer dat zij aangeven hoe Israël het beste zijn eigen ondergang kan bewerkstelligen en zijn religieuze en historische erfgoed kan verkwanselen. Eén ding wordt bij dit alles over het hoofd gezien. Het zijn niet de Verenigde Staten of Rusland, ook niet de Europese Unie of de Wereldraad van kerken, die de koers bepalen, maar het is God die de geschiedenis schrijft en die de geschiedenis leidt naar het door Hem beoogde doel.

De zaligheid is uit de Joden.

De Heere Jezus, geboren uit een Joodse moeder, gebruikte met zijn Joodse discipelen de Joodse maaltijd op het Joodse Paasfeest in Jeruzalem. Het Laatste Avondmaal was dus een compleet Joodse aangelegenheid. Ook bij het Pinksterfeest waren alleen maar Joden en Jodengenoten - mensen die de Joodse godsdienst hadden aangenomen - betrokken. Pas later komen de heidenen erbij. Cornelius was de eerste. De gelovigen uit de besnijdenis waren daar stom verbaasd over, ook Petrus.

De christelijke gemeente was dus van oorsprong Joods. Ze had haar bestaan aan Jezus en Zijn apostelen te danken. De eerste martelaar binnen de gemeente van het nieuwe verbond was de Messiasbelijdende Jood Stefanus. Hij werd door de Joden gestenigd omdat hij zijn volksgenoten berispte vanwege hun ongehoorzaamheid en verzet tegen de profeten en de Heilige Geest en omdat ze de komst van de Rechtvaardige hadden weerstaan (Handelingen 6 en 7).

Heidenen werden als vreemde loten op de oude wortel geënt. Is het geen wonder dat God Zijn eigen volk tijdelijk opzij gezet heeft; de takken van de olijfboom afbrak om de gelovigen uit de heidenen daarop in te enten? Maar de tijd komt dat de Heere met Israël verder zal gaan. Hij zal de natuurlijke takken opnieuw in de olijfboom inenten, omdat Hij Zijn trouw aan Israël nooit gekrenkt heeft en omdat Hij aan Zijn verbond gedenkt (Romeinen 11:23 en 24).

Laten wij ons maar niet boven Israël verheffen. Paulus waarschuwt ons er ernstig voor. “Wees niet hooggevoelende”, zegt hij, “maar vrees!” (Romeinen 11: 20). Het Joodse volk zal thuis komen, Israël zal herleven! De Verlosser is in aantocht. Wat een moment zal dat zijn als ook Israël mag gaan zien wie Jezus is. Zacharia heeft het al zien gebeuren: “Doch over het

huis van David en over de inwoners van Jeruzalem, zal Ik uitstorten de Geest der genade en der gebeden en zij zullen Mij aanschouwen, die zij doorstoken hebben” “(Zacharia 12:10-14).

Als de (gedeeltelijke) verwerping van het Joodse volk al zo zeer tot zegen voor de wereld is geweest, wat zal dan hun aanneming wel niet wezen. Een leven uit de doden! De Heere heeft ze in het land der vaders teruggebracht omdat Hij ze daar ontmoeten wil. De tijd is aanstaande dat Israël tot zegen van de wereld zal zijn.

De kerk is echt niet in de plaats van Israël gekomen. Laten we maar eens beginnen de Bijbel letterlijk te nemen (2 Petrus 1:19-21) en het woord Israël te laten staan waar Israël staat. Dat hoeft ons niet te beletten uit zo'n tekst geestelijke lessen te trekken. Israël is Israël en Israël blijft Israël!

Israël een zegen

Ik zal zegenen wie U zegent... (Genesis 12:3, Numeri 22:12) Wat heeft het overgrote deel van de christelijke kerk die belofte aan Zijn volk de eeuwen door genegeerd en misbruikt. En wat hebben onze kerken die zegen veronachtzaamd en wat waren de gevolgen voor de Joden daardoor vaak desastreus.

“Verlangt U naar een opwekking, een geestelijk ontwaken, bidt dan voor de bekering van de Joden”, zei Thomas Boston. En die tijd komt, de tijd dat geheel Israël zal zalig worden (Jeremia 31:33 en 34 en Romeinen 11:26), dat de Geest der genade en gebeden op de Joden zal worden uitgestort (Ezechiël 37:24 v.). Dat zal tot zegen zijn van de Joden, maar ook van de heidenen, van de hele wereld.

Christus' wederkomst

De Schrift leert ons dat de Zoon des Mensen eens zal wederkomen. De discipelen vroegen: “Wanneer zal dat zijn?” Het antwoord dat ze kregen, luidde: “Dat weet niemand, dat weten ook de engelen niet, zelfs de Zoon weet dat niet” (Markus 13:32). Toch zijn er wel een aantal tekenen die op die komst wijzen. Negatieve tekenen: valse christenen, valse profeten, oorlogen, hongersnoden, haat, ziekten, aardbevingen, verkilling van de liefde. Ook positieve tekenen: de terugkeer van Israël en een wereldwijde verkondiging van het Evangelie.

Er komt een tijd dat vrede vanuit Jeruzalem de ganse aarde bedekken zal. De Messias zal de troon van Zijn vader David innemen. Dan zal Hij de volken vragen wat ze met een van deze Zijn minste broeders gedaan hebben op het moment dat ze onder hen vertoefden, en veracht, vertrappt, geslagen, berooid, beroofd, in gevangenissen gegooid en in concentratiekampen vermoord werden (Mattheüs 25:31-46): Hebben wij de Joden tot jaloersheid verwekt? (Romeinen 11:14). Baden we om de vrede voor Jeruzalem? (Mattheüs 25:31-46). Vroegen we om de uitstorting van de Heilige Geest binnen het Joodse volk? Daar roept de Bijbel ons toch toe op! Wat doen we nu, nu de machten van de duisternis opnieuw oprukken en Israël opnieuw benauwen? Nu het antisemitisme in oude en nieuwe vormen opnieuw de kop opsteekt? Hoe gedragen we ons, ieder persoonlijk? Hoe gedraagt de kerk zich? Welke politieke beslissingen neemt de overheid?

1948 kwam

In 1948 is de staat Israël opnieuw begonnen, ook al werd de Balfour Declaratie, waarin de Britse regering de Joden een thuisland in héél Palestina had beloofd (1917) slechts zeer ten dele uitgevoerd. Uit heel de wereld zijn de immigranten naar Israël gekomen. Onder hen waren blinden, kreupelen en zwangeren (Jer.31:8). Ze kwamen over land, soms zelfs te voet. Ze kwamen bij kleine hoeveelheden met gammele schepen. Voor de komst van de Falasha's uit Ethiopië was een gedurfde Israëlische luchtoperatie nodig. Door de ineensstorting van het communisme - een gebeurtenis die door niemand was voorzien - ging in Rusland (een land met een verschrikkelijk antisemitisch verleden) de poort zo maar ineens voor meer dan een miljoen Joden open. Later kwamen ze uit Argentinië, en nu komen ze uit Frankrijk en de Verenigde Staten. En er zullen er tengevolge van discriminatie of vervolging nog veel meer volgen.

Met de terugkeer van het Joodse volk gaan Bijbelse profetieën in vervulling (o.a. Jes. 43:5-6 en Jer. 16:14-16) Uit alles blijkt dat God bezig is om het volk, uit Abraham gesproten, op een wonderlijke wijze te herstellen. Niet voor niets eindigt Paulus zijn beschouwing over de toekomst van Israël met de lofzang op het wonder: "O diepte des rijkdoms, beide der wijsheid en der kennis Gods, hoe ondoorzoekelijk zijn Zijn oordelen en onnaspeurlijk Zijn wegen. Wie heeft de zin des Heeren gekend? Of wie is Zijn raadsman geweest? Uit Hem en door hem, en tot Hem zijn alle dingen" (Romeinen 11:33v).

God staat voor Zijn volk in

De Joden zijn uit meer dan 120 landen, uit alle windstreken van deze aarde naar het land gekomen dat God hun in een verbond tot een eeuwige bezitting gegeven had (Genesis 13:15, Psalm 105:7-11, Jesaja 43:5-6). Toen Israël in 1948 begon, woonden er in Palestina 600.000 Joden, nu zijn het er 5.400.000 en ze (zullen) blijven komen.

Met een ongelooflijke ijver zijn ze nu al tientallen jaren bezig de vervallen steden weer op te bouwen en onvruchtbaar land tot grote bloei te brengen en ze blijven ermee doorgaan. Zelfs de woestijn bloeit er als een roos. De Heere staat voor Zijn volk in. Heeft hij Israël lief omdat het groter is dan andere volken? Het tegendeel is waar (Deuteronomium 7:7-9). Omdat Israël een gehoorzame zoon geworden is? Ook dat is niet het geval. Israël is nog in niets veranderd. Het is in de verste verte geen theocratie, wel een moderne democratie. Het overgrote deel van het volk is doof en blind voor het Evangelie.

Het mysterie van de liefde van God voor Israël is niet te verklaren. Hij nam redenen uit zichzelf. Hij koos Israël uit om Zichzelf aan de wereld te openbaren. Er mag dan een gedeeltelijke verharding over het volk gekomen zijn. Dat zal niet zo blijven. Als de volheid der heidenen zal gekomen zijn, zal gans Israël zalig worden. Dat zal gebeuren als de Verlosser uit Sion komen zal en de goddeloosheden van Zijn volk (Jakob) zal afwenden (Romeinen 11:25 en 26). Op een nationaal herstel volgt een geestelijk herstel (Ezechiël 36:24-28). Maar eerst moeten alle Joden terug zijn.

De dorre doodsbeenderen

Ezechiël had vele eeuwen geleden de terugkeer van het over de wereld verstrooide Israël al voorzgd. We lezen erover in hoofdstuk 37 (vers 12). Hij zag hoe God de beenderen, waar geen greintje leven meer in zat en die in de zon verbleekt waren, verzamelde en in dat dal bracht. Wankelend en uitgemergeld zijn ze vanuit de concentratiekampen op weg ‘naar huis’ gegaan! Zelfs Hitler en de tsaar van Rusland hebben er nog aan meegewerkt.

En de Britten hebben geprobeerd ze tegen te houden. Maar Gods tijd was aangebroken. God liet aan Ezechiël nog meer zien. Er zou leven in die beenderen komen. Zover is het nu nog niet. Maar dat komt ook nog (Ezechiël 36:24-27).

De tekenen der tijden

Als tekenen die op Christus’ wederkomst wijzen, noemt de Schrift, zoals gezegd: oorlogen, aardbevingen, ziekten en honger. Deze oordelen zijn er altijd al geweest, maar in de vorige eeuw zijn daardoor meer mensen omgekomen dan in alle eeuwen daarvoor.

Ook de valse profeten hebben ontstellend veel slachtoffers gemaakt. Door het Nationaal Socialisme kwamen vele miljoenen mensen om; het communisme kostte aan tientallen miljoenen het leven; hoeveel slachtoffers eiste het schrikbewind van Mao Tse Toeng niet. En wat brengt Mohammed niet allemaal teweeg. Om over de aard- en zeebevingen, aids, kanker, vogelgriep, enzovoort, nog maar niet te spreken.

Maar naast deze negatieve oordelen noemt de Bijbel ook twee positieve tekenen:

- a) De wereldwijde verkondiging van het Evangelie, via zending en moderne communicatiemiddelen en
- b) de bekering van Israël. (Romeinen 11:25 en 26).

Er komt een dag dat Israël zal gaan zien wie Jezus is.

Dat is ook de reden waarom God de Joden naar hun land terugbracht. In Israël wil Hij ze ontmoeten. Als de ogen voor de Messias geopend worden, zal de ware vrede voor Israël aanbreken.

Israël vormt het middelpunt van deze aarde. God zelf zegt: ‘Dit is Jeruza-lem dat Ik in het midden van de heidenen (= volken) gezet heb, en landen om haar heen’ (Ezechiël 5:5). Eens heeft daar een kruis gestaan, tot heil voor al die volken. Israël vormt de schakel tussen drie werelddelen: Azië, Afrika en Europa. Toen God Abraham, de

stamvader van het uitverkoren volk, opdracht gaf het land in bezit te nemen, gaf Hij naast de plaats ook het doel aan: "In u zullen alle geslachten van het aardrijk gezegend worden" (Genesis 12:3). Het was Gods plan om via dit land en dit volk Zijn zegen op het mensdom terug te brengen, nadat door de zonde de dood op deze aarde en over de mensen gekomen was. Het lijdt geen twijfel dat Israël heden ten dage een centrale plaats in het wereldgebeuren inneemt. Er gaat geen dag voorbij of het kleine landje haalt de media. We zagen voor Israël beloften in vervulling gaan: Het kreeg zijn zelfstandigheid terug; Joden uit alle delen van de wereld stroomden toe en zullen blijven toestromen. Er zijn ook nog beloften die op vervulling wachten: De bekering van de Joden; de komst van een rijk van vrede en gerechtigheid. De vrede waarnaar nu al zo lang wordt uitgezien zal er niet komen door bemiddeling van de Verenigde Naties, of van wie dan ook. Dat is na veel bittere ervaringen wel gebleken. Alleen de Vredevorst kan en zal de vrede van Jeruzalem doen uitgaan.

Eerst een paar opmerkingen:

Het valt ons op dat er binnen de Gereformeerde traditie bepaalde Bijbelse gegevens met een zekere stellige zekerheid van de hand worden gewezen. Misschien wel omdat mensen van een wat andere richting over dit soort zaken een wat andere opvatting hebben. Maar als zij nu op grond van de Schrift over een bepaald onderwerp anders denken dan wij, zouden wij ons daarop dan niet eens moeten bezinnen? \

1. Toen Paulus tijdens z'n tweede zendingsreis in Berea kwam en er het Evangelie verkondigde, ontvingen ze het Woord - zo lezen we - met toegenegenheid. Maar daarbij bleef het niet. Ze gingen aan de studie om te onderzoeken of de dingen die ze gehoord hadden ook werkelijk wel zo waren.

Ze werden daarvoor zelfs geprezen, want we lezen, dat ze edeler waren dan de mensen van Thessalonica, die dat kennelijk niet deden. En de Emmaüsgangers werden onverstandig en traag van hart genoemd omdat ze niet geloofden wat de profeten gesproken hadden. Nu kan ik me voorstellen - om wat concreter te worden - dat onder andere Ezechiël 40-48, waar gesproken wordt over 'de nieuwe tempel' en 'de verdeling van het land onder de stammen van Israël' én Openbaring 20, waar het gaat over 'het duizendjarig rijk', onderwerpen zijn, die voor iedereen niet zo gemakkelijk te verklaren zijn. Het valt echter op dat het standpunt van mensen die daar wél een opvatting over hebben vaak op zo'n agressieve wijze wordt afgewezen.

2. We lezen in 2 Petrus 1:19: "Wij hebben het profetisch woord, dat zeer vast is, en gij doet wel, dat gij daarop acht hebt, als een licht, schijnende in een duistere plaats, totdat de dag aanlichte, en de morgenster opga in uw harten". En Petrus voegt er waarschuwend aan toe: "Dit eerst wetende, dat geen profetie der Schrift is van eigen uitlegging, want de profetie is voortijds niet voortgebracht door de wil van een mens, maar de heilige mensen Gods, van de Heilige Geest gedreven zijnde, hebben ze gesproken". De komst van een rijk van vrede en gerechtigheid onder de directe heerschappij van Christus wordt op verschillende plaatsen in de Bijbel voorzgd. De vraag mag worden gesteld of veel christenen omtrent dit rijk niet een verwrongen en onschriftuurlijk beeld hebben?

3. De Redelijke Godsdienst van Wilhelmus à Brakel is in onze kringen bekend en bemind. Alleen, één hoofdstuk wordt òf genegeerd of bekritiseerd, ook al lijkt het soms dat men er wat op terugkomt. Dat is het hoofdstuk dat handelt over 'de toekomst van Israël'. Deze man leefde rond het jaar 1700. Dat was in een tijd dat er van een staat Israël in de verste verte nog geen

sprake was. De Joden leefden toen in alle delen van de wereld over meer dan 120 landen verspreid en spraken 70 verschillende talen. In die tijd vertelde ons Brakel met een profetisch inzicht - gegrond op diezelfde Schriften, die de mensen uit Berea onderzochten - dat het volk naar huis zou terugkeren en dat geheel Israël tot bekering zou komen.

4. Daarnaast wordt hij beticht van wat chiliastische trekken en een chiliast is in onze kringen verdacht. Hij gelooft in de komst van een 1000-jarig rijk. Maar het vreemde is, dat men bij alle bedenkingen tegen o.a. Brakel nooit vastomlijnd heeft uitgesproken, waarom men daar zo huiverig voor is. Het behoort kennelijk tot de goede gereformeerde traditie deze mensen te bestrijden. Dat is ook wel enigszins te begrijpen, want Jan van Leiden en zijn wederdopers gingen in Münster naakt de straat op en zeiden het 1000-jarig rijk te stichten. Dat veroorzaakte onder de reformatoren een grote weerzin. Maar, wie laat staan wat er staat, wordt voor chiliastisch, sektarisch of biblicistisch uitgemaakt en zelfs wel 'uit de synagoge geworpen'. Dat is gebeurd met Ds. A.M. Berkhoff in 1931. Hij werd om zijn chiliastische opvattingen door zijn synode afgezet.

Constantijn de Grote (280-337) In 312 werd Constantijn de Grote keizer van het Romeinse Rijk. Hij zou een visioen van de hemel hebben gekregen waarbij hij geconfronteerd werd met het Christusmonogram XP. Het Christendom werd toen als staatsgodsdienst uitgeroepen. Zowel het Christendom als het Jodendom werden daarna - over-eenkomstig het edict van Milaan - officieel geregistreerde godsdiensten. Twee jaar later veranderde Constantijn van inzicht. Toen verbood hij de bekering tot het Jodendom. Wel wijzigde hij de naam Aelia Capitolina weer in Jeruzalem, maar hij ontzei de Joden nog steeds de toegang tot de stad, behalve op de negende AV, de datum waarop de tempel werd verwoest. Augustinus (354-430) dacht dat mét Constantijn de Grote het rijk van Christus gekomen was. Zijn theologische nazaten hebben die mening overgenomen, ondanks het feit dat de kerk in West-Europa er in de Middeleeuwen bedroevend voorstond en de kerk in Noord-Afrika volledig was weggevaagd. Hoe dan ook, Augustinus had op de kerk zo'n overwicht dat zijn stellingen tot op de dag van vandaag aanvaard worden. Met dit alles hing de kijk op Israël samen. Israël had afgedaan.

Israëls verkiezing en roeping

Paulus daarentegen dacht er anders over. Hij somt de voorrechten van de Joden op: Het zijn Israëlieten. Hunner is de aanneming tot kinderen, en de heerlijkheid, en de verbonden (meervoud!) en de wetgeving en de dienst van God en de beloftenissen aangaande Christus (Romeinen 9:4-5). God heeft Israël niet uitverkoren ten eigen bate, of omdat het beter of machtiger is dan andere volken, of omdat er zoveel intelligente mensen wonen, hoewel er nergens zoveel Nobelprijswinnaars zijn als onder de Joden. Neen, eerder is Israël het kleinste land. Maar God heeft Israël uitverkoren omdat Hij het liefhad en Zich hield aan de eed die Hij de vaders gezworen had. (Deuteronomium 7:7-8).

Dat betekent niet dat God de zonden van Zijn volk door de vingers ziet. In tegendeel. Die zonden wegen zwaarder en worden ernstiger aangerekend dan die van andere volken. "Wie veel gegeven is, van die zal ook veel geëist worden" (Lukas 12:48). Maar zelfs nadat ze Jezus verworpen hadden, noemt Paulus ze toch nog de 'beminden om der vaders wil'. Want de genadegiften en de roeping van God zijn onberouwelijk.

Het merendeel der Joden had de boodschap over Jezus afgewezen. Daar worstelde Paulus mee. Hij zou ter wille van zijn Joodse broeders wel van het Evangelie van Christus verbannen willen zijn als hij hen maar redden kon. Hij deed er alles aan om enigen te behouden (Romeinen 9:3 en 11:14), maar God gaf Israël een geest van diepe slaap, ogen om niet te zien en oren om niet te horen, tot op de dag van heden. Hun harten werden verhard, opdat heidenen zouden worden toegebracht. Omdat de Joden de Heere Jezus verwierp, stroomde het heil de wereld binnen. Hoeveel te meer zal dat gebeuren als Israël tot de erkenning van Christus komt (Romeinen 11:12).

Het land is door God aan Israël gegeven.

“Ik zal u het land Kanaän geven als een toegemeten erfdeel. Het is Mijn land”, zegt God tegen Israël, “Ik geef het jullie”. Het was het verbond dat God al met Abraham, Izak en Jakob gesloten had. Een eeuwig verbond. (Genesis 12:1-3 en Psalm 105:8-11). De landsgrenzen worden niet exact, wel globaal aangegeven (Genesis 15:18, Exodus 23:31, Deuteronomium 11:24).

De landsbelofte die God aan Abraham en zijn nageslacht deed, was onvoorwaardelijk, maar de zegeningen die uit dat verbond voortvloeiden, waren wel aan een voorwaarde gebonden (Deuteronomium 8:19-20, 11:22-32, 12:29-32, 28:58-68). Israël mocht God niet vergeten en het mocht geen andere goden navolgen. Werd aan die voorwaarde niet voldaan dan zou een wereldwijde ballingschap volgen (Deuteronomium 28:64). Die straf is Israël niet bespaard gebleven. Denk aan de tien stammen die naar Assyrië en de twee stammen die naar Babylon werden afgevoerd. Na 70 jaar keerde slechts een deel van de bannelingen uit Babel terug: slechts 42.360 man (Ezra 2:64). Velen bleven achter. De tempel werd herbouwd. Het was een simpel bouwwerk, waarin de ark ontbrak. De teruggekeerde Joden leidden gedurende een aantal jaren een betrekkelijk onafhankelijk bestaan. Maar toen kwamen de Romeinen. De herbouwde en door Herodes gerenoveerde tempel – een wereldwonder – werd in het jaar 70 verwoest en het volk ging opnieuw in ballingschap. Dat betekende niet dat Gods dure eed zijn rechtskracht had verloren. Als God een eeuwig verbond sluit, is het ook eeuwig. Het verlangen van de verstrooide Joden naar Israël bleef. Jaar in jaar uit sprak het volk bij de viering van het Pascha de wens uit: “Nu hier, volgend jaar in Jeruzalem”. Eeuwenlang zag het ernaar uit dat die bede nooit meer vervuld zou worden.

Maar toen kwam 1948. Op 29 november 1947 hadden de Verenigde Naties met een overgrote meerderheid het verdelingsverdrag aangenomen, waarbij Israël en de Palestijnen elk een deel van het land zouden krijgen. Israël ging met de verdeling van het land – zij het met tegenzin – akkoord, ondanks dat het op geen stukken na kreeg wat het beloofd was, de Arabieren hebben het voorstel mordicus afgewezen. Na bijna 2000 jaar kregen de Joden weer een thuis.

Op 14 mei 1948 legde David Ben Goerion de onafhankelijkheidsverklaring van de nieuw gestichte staat Israël af. Toen kon het. Niet eerder en ook niet later. God had daarvoor het psychologisch juiste moment gekozen. De dag daarna al verlieten de Britse troepen – die van de Volkenbond de opdracht hadden gekregen voor de Joden een nationaal tehuis in Palestina voor te bereiden – het land en vielen vijf Arabische staten – Egypte, Jordanië, Libanon, Syrië en Irak – het land binnen. Ze wilden Israël vernietigen. Een overmachtig Arabisch leger probeerde Israël in zee te drijven en zo het ontstaan van een Joodse staat in de kiem te smoren. Maar dat gebeurde niet. De oorlog die de Arabieren waren begonnen, werd door

Israël als door een wonder gewonnen en daardoor werden de grenzen in het voordeel van Israël verlegd.

Het duizendjarige rijk

Twee zaken - zojuist genoemd – zijn omstrede. Dat zijn:

- a) het duizendjarig rijk en
- b) de tempel van Ezechiël.

De komst van een rijk van vrede en gerechtigheid onder de directe heerschappij van Christus wordt op meerdere plaatsen in de Bijbel voorspeld (o.a. in Jesaja 2:2-5). De vraag kan rijzen of men de vele profetieën aangaande dit heerlijke toekomstbeeld niet heeft verduisterd en daarmee het Woord van God geweld aangedaan? De Bijbel spreekt over een deksel dat op het hart van de Joden ligt (2 Korinthe 3:15), maar moeten we ons niet eens afvragen of er op het aangezicht van veel christenen ook niet zo'n deksel ligt? Petrus leert ons toch dat geen enkele profetie een eigenmachtige uitleg toestaat (2 Petrus 1:19-21). Het valt niet te ontkennen dat er beeldspraak in de Bijbel voorkomt.

Denk onder meer aan de geschiedenis van de wijnstok en de ranken. Ook in Openbaring komen allegorieën voor. Mensen die de Schrift letterlijk nemen waar dat mogelijk is - ook wat er staat in Openbaring 20:1,2 en 3 - bevinden zich in het goede gezelschap van de gelovigen uit de eerste christelijke gemeenten en de oudste kerkvaders, zoals o.a. Barnabas (± 130), Polycarpus (66-155) en Irenaeus (± 185). Alleen, ze lopen het gevaar voor chiliast of sektariër te worden uitgemaakt. Toch willen ook wij ons maar houden aan wat er staat, want we hebben het profetisch woord dat zeer vast is. Daarbij komt nog, dat het toch onmogelijk uit te leggen is - als we zien wat er om ons heen in de wereld gebeurt - dat we nu leven in een tijd, waarin de satan gebonden is, dat de afgrond boven hem gesloten en verzegeld is, zodat hij de volken niet meer verleiden kan, totdat de duizend jaar voorbij zijn?

Aan het begin van het duizendjarig rijk zal Jezus op de Olijfberg, die voor Jeruzalem ligt, verschijnen (Zacharia 14:4). Dat is ook aan de discipelen beloofd bij Jezus' Hemelvaart, toen de engelen zeiden: "Deze Jezus, Die van u opgenomen is in de hemel, zal also komen, gelijk gij Hem naar de hemel hebt zien heenvaren" (Handelingen 1:11). Als dat gebeurt zal de Heere het deksel van het hart van de Joden wegnemen, dan zullen ze tot bekering komen, en in die bekering mogen dan ook de heidenen delen.

Wanneer het duizendjarig rijk - een term die in de eerste zeven verzen van Openbaring 20 maar liefst zesmaal genoemd wordt - begint, weten we niet. "Het komt u niet toe, te weten de tijden of gelegenheden, die de Vader in Zijn eigen macht gesteld heeft", zegt Jezus (in Handelingen 1:7). God weet het!

Het Paasfeest dat de Joden herinnert aan de uittocht van Egypte en aan het feest rond de gersteoogst, mondde uit in de opstanding van Christus, de grote Hoge priester.

Het Pinksterfeest, dat herinnert aan de Wetgeving op de Sinäi en het feest van de tarweoogst, vond zijn vervulling in de uitstorting van de Heilige Geest. Dan gaat het Woord van de hoogste Profeet de wereld in.

Zal het Loofhuttenfeest, dat herinnert aan het wonen in tenten tijdens de woestijnreis en het feest van de algemene oogst, straks zijn vervulling vinden in de komst van Christus, de eeuwige Koning, de Vredevorst?

De derde tempel (Ezechiël 40-47)

Dan is er ook nog de vraag of er ooit een derde tempel zal komen. Als we de Bijbel letterlijk nemen: "Ja!" Er zijn mensen die op grond van de zeer gedetailleerde Bijbelse gegevens een maquette van die tempel hebben gemaakt.

De tégenstanders zeggen: "Christus heeft het offer al gebracht en dat offer was genoegzaam voor de betaling van de zonden van de gehele wereld".

De voorstanders bestrijden dat niet. Zij zeggen: "De offers, waarover bij de derde tempel gesproken wordt, hebben geen ceremoniële maar een sacramentele betekenis". Zoals bij ons het Heilig Avondmaal met z'n brood en beker terugwijzen op het gebroken lichaam en vergoten bloed van Christus, zo zullen de Joden - die Christus door de eeuwen heen verworpen hebben - eenmaal door middel van de tempeldienst en z'n offers bepaald worden bij Christus, Die gekomen is.

Wat heeft Ezechiël 43:10 en 11 ons anders te zeggen, waar we lezen: "Gij mensenkind (d.i. Ezechiël), wijs den huize Israëls dit huis (d.i. de tempel) opdat zij schaamrood worden vanwege hun ongerechtigheden...." en wat we daar verder lezen. Die tempel zal dan komen tijdens het komende Vrederijk nadat Israël de Messias zal hebben aangenomen. **(slot volgt)**

Middelharnis

J. van Hoorn

Bij dit zeer lezenswaardige artikel willen we nog een enkele opmerking plaatsen. De nieuwe tempel van Ezechiël is een "heet hangijzer"! We hebben er al eens in enkele artikelen over geschreven en op diverse moeilijke punten gewezen. Persoonlijk staan we nog altijd op het standpunt van I. da Costa die schreef, dat hij met deze tempel geen raad weet. Als er nog eens over deze laatste hoofdstukken van de profeet Ezechiël gesproken en geschreven wordt, dan betreft dat alleen maar de "tempelstroom" van Ezechiël 47. Geestelijkerwijze kan men daar nog wel wat mee uit de voeten! Maar wat met al die uitgebreide en tot in de puntje uitgewerkte bouwvoorschriften uit de andere hoofdstukken? Begin er maar eens aan om dát de vergeestelijken! De zo exacte gegevens over deze tempel vergeestelijken is een onmogelijke klus! Meneer Van Hoorn heeft een apart artikel geschreven over de "nieuwe tempel", hetgeen we hopen te plaatsen in het nummer van december DV. In élk geval betreffen deze hoofdstukken van Ezechiël de Joods/christelijke kerk in het Vrederijk.

HOE KOMT HET TOCH ?

Een christen die werkzaam is met de profetieën zal zich ongetwijfeld afvragen hoe het toch komt dat de hem of haar omringende christenen vrijwel geen belangstelling hebben voor het komende Vrederijk van de Heere Jezus Christus, laat staan dat ze er naar uitzien en de Heere gedurig smeken dit gezegende rijk te doen aanbreken.

Voor hen, die naar dat Koninkrijk in het geloof uitzien, en er zo intens naar kunnen verlangen dat de Heere grootgemaakt en geprezen zal worden op de gehele aarde, is het dikwijls tot smart dat deze christenheid in grote meerderheid van dat Koninkrijk niet wil horen, ja, dat het zelfs dikwijls min of meer afkerig is ten opzichte van de toekomstige heerschappij van de meerdere Salomo.

Wat nu oud gemaakt is en verouderd, is nabij de verdwijning. We weten best wel als we stellen, dat óns christendom ‘oud en verouderd’ is en dat het nabij de verdwijning gekomen is, dat dit irritatie, ja ook wel vijandschap verwekt bij hen die menen dat het in onze kerken - en vooral in ‘eigen’ kerk- nog wel wat meevalt. Het lijkt er wel eens op alsof dit christendom de gedachte koestert, dat de Heere bij Zijn wederkomst deze christenheid hartelijk zal verwelkomen in de eeuwige bruiloftszalen. Zo optimistisch durven wij echter niet te zijn.

Een ernstig christen zal zich almeer een eenling weten temidden van een christendom dat wel loopt voor “eigen huis”, maar geen oog en hart heeft voor het diep verval van ‘s Heeren gemeente en geen medelijden heeft met het gruis van Sion. En zoals de oprechte Joden vanouds er zo verlangend naar uitzagen dat de stad Jeruzalem weer opgebouwd zou worden en er grote droefheid over hadden, dat deze stad tot een steenhoop gemaakt was (zie Ps. 102 met kanttekening nr. 29), zo hebben ook waarlijk ernstige christenen weedom over de “verbreking Jozefs” en ze zien met grote blijdschap uit naar de tijd dat de Heere Sion zal opgebouwd hebben en in Zijn heerlijkheid zal verschijnen zijn. Naar die tijd, waarvan we lezen in Jesaja 14:7: “*De ganse aarde rust, zij is stil; zij maken groot geschal met gejuich.*”

Het is voor hen die er zo hartelijk naar verlangen, dat de Heere op deze aarde aan Zijn eer zal komen een zeer bittere zaak dat de godsdienstige massa niet de minste belangstelling heeft voor de komende luister en de overstelpende heerlijkheid van het grote werk Gods, dat straks gezien zal worden als de Heere, met de verlossing van de Joden, het “leven uit de doden” geeft, waardoor de gehele wereld God zal prijzen en verheerlijken. En dat terwijl het merendeel van de ‘vaderen” naar deze tijd met een heilbegerig verlangen hebben uitgezien! Ze vinden het niet te begrijpen dat predikanten -voor zover zij zich nog verdiepen in de ‘oude schrijvers’- het Profetisch Woord durven *minachten* en dat zij de aan hen toevertrouwde zielen geen enkel houvast geven in deze apocalyptische tijden.

Een christen kan ook wel eens verlangen naar de gerichten -zij het dan ook dat dit altijd een verheugen met beving zal zijn- waarmee het kwaad overal zal worden opgeruimd en de weg vrijgemaakt wordt voor het Evangelie wereldwijd. Een christen of christin die op zijn of haar plaats is heeft er niet genoeg aan dat hij of zij maar zalig wordt, maar het leeft in zijn of haar hart: “De ganse aarde aanbidde U, zij psalmzingen Uw naam!”

Een niet alledaags geluid uit de Christelijke Gereformeerde Kerken

Wie geen vreemdeling is in kerkelijk Nederland zal het bekend zijn dat met name in de Christelijke Gereformeerde Kerken heel weinig geschreven en gesproken wordt over het Vrederijk van de Messias, zoals dat openbaar zal komen na de bekering van de Joden. Ongetwijfeld een bedroevende zaak. Tóch is enkele decennia geleden een heel ander geluid gehoord in deze kerk! We bedoelen het boek van de chr.ger. predikant ds. P. den Butter “*Volk tussen eeuwigheid en eenzaamheid*”. Dit boek is in 1978 verschenen in Thornhill, Notaris, Canada. Het is in Nederland uitgegeven door Uitgeverij “De Orchidee” te Lisse. Het is ons niet bekend of het ook in het Engels is verschenen. We hebben de indruk dat het in kerkelijk Nederland min of meer “dood gezwezen” is. Het is ons ook niet bekend of ds. Den Butter na zijn terugkomst in Nederland de Bijbelse leer van het Duizendjarig Vrederijk nog verkondigd heeft. Een reeds overleden abonnee uit Urk zou zeggen: “Hij heeft het goed van de Puriteinen geleerd”! En dat is een grote waarheid! In dit artikel geven wij enkele facetten van dit boek aan u door.

~~~~~

We citeren uit hoofdstuk 4 -- “Verwachting”.

Puriteinen over de toekomst

Eén van de oudste documenten van het Puritanisme – ook al werd er toen nog niet van Puritanisme gesproken – was de Genève-Bijbel. In de dagen van Mary Tudor (Maria de Bloedige), die regeerde van 1553 – 1558, braken er heftige vervolgingen uit tegen de Gereformeerden in Engeland. Velen vluchtten naar het Europese vasteland en van hen zochten weer velen een toevlucht in Genève, waar zij in aanraking kwamen met de grote mannen van de Reformatie. Nu was men in Engeland niet helemaal onbekend meer met de mannen van de Reformatie, want Martin Bucer en Peter Martyr hadden al gedoceerd aan de universiteiten van Cambridge en Oxford in de dagen van koning Eduard VI. Maar het verblijf in Genève van velen van de latere Engelse en Schotse leidende figuren heeft de gang van zaken in Engeland en Schotland zeer sterk beïnvloed. Deze vluchtelingen in Genève hebben ook een Bijbelvertaling verzorgd. Het was niet alleen een vertaling; de vertaling werd

voorzien van een groot aantal kanttekeningen. Deze Bijbel staat bekend onder de naam “Genève-Bijbel en heeft grote invloed gehad. Tussen 1560, het jaar waarin deze Bijbel voor het eerst werd uitgegeven en 1644 hebben niet minder dan 140 edities het licht gezien en het is niet overdreven als gezegd wordt dat in die tijd deze Bijbel gelezen werd in elk presbyteriaans en puriteins huis. Welnu. In deze Bijbel met zijn kanttekeningen komt al heel duidelijk openbaar hoe de gedachten waren omtrent de toekomst van Israël. Er staat als kanttekening bij Rom. 11:26: “Hij laat zien, dat de tijd zal komen waarin de hele natie van de Joden, hoewel niet iedereen afzonderlijk, bij de Kerk van Christus zal worden gevoegd”. We zagen al eerder, dat dit zeer zeker niet de mening van Calvijn was. Des te merkwaardiger dat de leerlingen van Calvijn toch wel deze opvatting huldigden. Het lijkt wel, alsof hier de invloed merkbaar is van Peter Martyr. Hij was in ieder geval een van de eerste Engelse theologen, die uitvoerig op de zaken van Israëls toekomst inging. In 1568 verscheen er een commentaar op de brief aan de Romeinen van zijn hand en het lijkt wel alsof dit werk, samen met de kanttekeningen in de Genève-Bijbel de weg gebaad hebben voor de onder de Puriteinen algemeen aanvaarde verwachting van de toekomstige bekering van de Joden.

Een andere figuur, dat aan de beginperiode van het Puritanisme een belangrijke positie innam in de kerk van Engeland was William Perkins. Naast vele andere werken schreef hij ook een commentaar op de eerste vijf hoofdstukken van de brief aan de Galaten. Daarin treffen we de volgende uitspraken aan: “De Heere zegt: Alle volken zullen gezegend worden in Abraham. Hieruit leid ik af dat de natie van de Joden geroepen zal worden, en bekeerd zal worden om deelgenoot te worden van deze zegen. Wanneer en hoe, dat weet God. Wij weten echter, dat het zal gebeuren voor het einde van de wereld”. Perkins doceerde in Cambridge.

Een van zijn opvolgers was Richard Sibbes. In zijn welbekende boek “The Bruised Reed”, (“Het Gekrookte Riet”) -u ziet dat niet alleen de Hollander Smijtegelt over dit onderwerp schreef-, komt Sibbes tot de volgende uitspraak: “De Joden zijn nog niet gekomen onder de banier van Christus. Maar God, die Jafeth heeft overreed om te komen in de tenten van Sem, zal Sem overreden om te komen in de tenten van Jafeth, Gen. 9:27. De “volheid van de heidenen” is nog niet ingegaan, Rom. 11:25, maar Christus, aan Wie “de einden van de aarde gegeven zijn tot Zijn bezitting”, Ps. 2:8 zal al de schapen, die Zijn Vader Hem gegeven heeft, verzamelen in één schaapskooi, zodat er zal zijn één kudde en één herder, Joh. 10:16.”

Deze opvatting was gemeengoed onder de Puriteinen in het eerste gedeelte van de zeventiende eeuw. Het is dan ook geen wonder, dat we er iets van terugvinden in de Grote Catechismus van Westminster. Deze Catechismus is samen met de Confessie van Westminster het document van het geloof geworden van de Presbyteriaanse kerken in de Engels-sprekende wereld. Welnu, in deze Catechismus van Westminster staat o.a. het volgende bij het antwoord op de vraag: “Waar bidden we om in de tweede bede van het gebed van de Heere? Wij bidden dat het rijk van de zonde en satan verwoest mag worden, het Evangelie verbreid door de gehele wereld, de Joden geroepen, de volheid der heidenen ingebracht...dat Christus zal regeren in onze harten en de tijd van zijn wederkomst zal verhaasten.”

Er waren echter niet alleen Presbyterianen in die dagen. Er waren ook Congregationalisten of Independenten. Zij mogen verschillend gedacht hebben over diverse zaken die de kerkregering e.d. betroffen, maar ze hadden geen wezenlijk verschil ten aanzien van de hoofdzaken van het Evangelie. Ook onder deze Independenten treffen we zeer bekwame en geleerde vertegenwoordigers van de Puriteinse theologie aan. Zij stemden in met de Confessie van Westminster, maar waren van mening dat enkele dingen nog wat nader uitgewerkt

dienden te worden. Zo gaven ze in 1658 de Verklaring van Savoy uit, waarin we o.a. een nadere uitwerking vinden van de leer van de kerk. Daarin staat onder meer te lezen: “Wij verwachten dat in de latere dagen, als de Antichrist vernietigd zal zijn, de Joden geroepen en de tegenstanders van het Koninkrijk van Zijn geliefde Zoon verbroken en dat dan de kerken van Christus, uitgebreid en opgebouwd door een ongestoorde en overvloedige mededeling van licht en genade, in deze wereld een rustiger, vreedzamer en heerlijker staat zullen beleven dan ooit tevoren”.

Zo is deze toekomstvisie van de Puriteinen dus vastgelegd in de belijdenissen van de Engelse kerken. Het is dan ook geen wonder, dat ook de geschriften van de Engelse en Schotse godgeleerden ontelbare bewijzen opleveren dat dit geloof algemeen werd aangehangen. Laat ik een bloemlezing geven van wat men heeft uitgesproken.

Thomas Manton, de schrijver van de “Brief aan de lezer” in de Westminster Confessie, schrijft bij zijn verklaring van de tweede bede van het gebed van de Heere, “Uw Koninkrijk kome!”, dat we worden opgeroepen om te bidden voor de uitbreiding van het rijk van Christus. Hoe meer dat wordt uitgebreid, hoe meer God verheerlijkt zal worden, zegt hij. En dan voegt hij er aan toe, dat dit speciaal het geval zal zijn wanneer de volheid van de heidenen zal ingegaan zijn en wanneer de Joden zullen worden ingebracht. Bij dit laatste verwijst hij dan naar Hosea 3:5. Manton ziet deze Oudtestamentische tekst dus kennelijk als een voorzegging van wat er in de toekomst met de Joden zal gebeuren. Volgens Manton is het zo, dat Hosea de bekering van de Joden voorspelt.

Een ander naar wie ik verwijzen wil is Samuël Rutherford. Het zijn vooral zijn brieven die grote bekendheid genieten. Een deel van deze brieven van Rutherford is geschreven vanuit de gevangenis en dan vooral klinkt de taal van zijn geloof door. Rutherford heeft in deze brieven af en toe ook over de Joden en hun toekomst geschreven. Hij deed dat op de hem eigen wijze, bewogen en diep-gelovig. Dit is wat hij schreef: “Ik zal blij zijn, als ik er getuige van mag wezen en mag zien dat de koninkrijken van de wereld van Christus worden. Ik zou er zelfs vele jaren voor uit de hemel willen blijven als ik zou mogen zien hoe de Heere als de grote Overwinnaar dat geprofeteerde onderdeel van Zijn zielenveroverende liefde verricht door (namelijk) in Zijn koninkrijk op te nemen de oudste zuster, de kerk van de Joden.” Dat lijkt Rutherford zoiets geweldigs, dat hij er zijn verblijf in de hemel desnoods wel zou willen uitstellen. En zijn brieven laten soms zien, hoe sterk zijn verlangen naar de hemel kon zijn...

In een andere brief schrijft hij: “O dat schouwspel te zien, dat op de komst van Christus op de wolken na, het meest vreugdevolle is! Onze oudste broeder, de Joden, en Christus vallen elkaar om de hals en kussen elkaar! Ze zijn lange tijd gescheiden geweest; ze zullen vriendelijk voor elkaar zijn wanneer ze elkaar ontmoeten. O, wat een dag! O, wat een lang verbeide en lieflijke morgenstond. O dierbare Jezus, laat mij dat schouwspel zien, dat zal zijn als leven uit de doden, U en Uw oude volk in wederzijdse omarmingen.”

Een andere Schot, James Durham, heeft ook als zijn overtuiging uitgesproken, dat de Heere de Joden de genade van de bekering zal geven. In zijn commentaar op de Openbaring aan Johannes schrijft hij: “Wat er ook twijfelachtig moge zijn met betrekking tot hun herstel in hun land, zij zullen in ieder geval tot een zichtbare kerkstaat gemaakt worden. Niet in de zin van individuele personen hier en daar in gemeenten, maar in de zin, dat menigten, ja hun hele natie er toe gebracht zal worden op dezelfde wijze als de heidenen, Christus te belijden. Dit

kan niet ontkend worden, aangezien Romeinen 11 duidelijk is en dat zal genoeg zijn om ons tevreden te stellen.”.

Maar het waren niet alleen Engelsen en Schotten die deze overtuiging waren toegedaan. Ook aan de andere kant van de Atlantische Oceaan, in de kringen van de uit Engeland geëmigreerde Puriteinen, die vanwege godsdienstige moeilijkheden en zelfs vervolgingen hun vaderland verlaten hadden, was het geloof levendig in een heilrijke toekomst voor het Joodse volk. In 1669 verscheen daar een boek van de hand van Increase Mather uit Boston onder de titel “The Mystery of Israëls Salvation Explained and Applied”. In dat boek lezen we: “Dat er een algemene bekering van de stammen van Israël zal zijn, is een waarheid, die tot op zekere hoogte bekend en geloofd is geweest gedurende alle eeuwen van de kerk des Heeren, vanaf de dagen van de apostelen...Alleen is het zo, dat in de laatste tijd deze dingen over de hele wereld heel wat meer aandacht hebben gekregen dan ooit tevoren.”

Een andere theoloog uit Amerika was Thomas Shepard. Hij schreef een uitvoerige verhandeling van de gelijkenis van de wijze en dwaze maagden, Mattheüs 25:1-13. Sprekend over de wederkomst van Christus, zegt hij, dat er, vooraf-gaande aan de komst van Christus ten gerichte, een komst zal zijn om de Joden te roepen en de volheid van de heidenen te vergaderen. Als dat gebeurt, zal het licht van de waarheid in deze wereld heerlijk schijnen.

In Nieuw Engeland leefde en werkte ook Jonathan Edwards. Een van zijn werken draagt de titel “History of the Work of Redemption”. In dat boek heeft Edwards een overzicht gegeven van het Werk van God tot verlossing van deze wereld. Edwards laat zich in dit boek zeer positief uit als het gaat over de toekomstverwachting voor het volk van de Joden. “Niets is met meer zekerheid voorzegt dan deze nationale bekering van de Joden in Romeinen 11.”

Het is maar een kleine bloemlezing. Bovendien een vrij willekeurige. Er zou veel meer te noemen zijn. Bijvoorbeeld uit de verklaring van de Psalmen door David Dickson of uit het commentaar van George Hutcheson op de kleine Profeten. De vertaling van dit werk in het Hollands, bestaande uit 2 delen, werd door Van der Groe van twee voorreden voorzien, of uit William Greenhill's commentaar op Ezechiël. Maar we willen het voorlopig hierbij laten. Later zullen we nog wel de stemmen van anderen horen.

De stellige verwachting is dus, dat er een tijd komt, waarin de Joden tot bekering zullen komen. Maar wanneer zal dat zijn? Een aantal mensen, die in de beginperiode van het Puritanisme leefden, waren van gedachte, dat de bekering van de Joden zal plaats vinden vlak voorafgaande aan de wederkomst van de Heere Jezus. Als de Joden bekeerd zijn, zal zeer spoedig het einde komen. Zo was de mening van bijvoorbeeld Peter Martyr en William Perkins. Latere Puriteinen zijn deze voormannen in dit opzicht niet gevolgd. Zij waren wel hun leerlingen voorzover zij van hen leerden over de toekomstige heilstijd voor de Joodse natie. Zij namen echter niet hun opvatting over wat betreft de wederkomst van Christus, die onmiddellijk op de bekering van Israël zal volgen.

Het zal juist anders zijn. De bekering van de Joden luidt niet het einde in, maar zal het begin worden van een tijd van ongekende bloei voor het Evangelie in de gehele wereld. In verband met de bekering van de Joden zal ook de hele wereld gaan delen in rijke Evangeliezegeningen. Dit wordt de lijn, waarlangs de meerderheid van de Puriteinen gaat denken. Zij geloven dus niet alleen in het herstel van de Joden. Zij geloven ook dat dit herstel

van de Joden gepaard zal gaan met grote zegeningen voor de gehele wereld. Er komt een heilstijd voor alle volken...

Laten we weer luisteren naar wat ze er zelf van zeggen. Eerst een woord van Elnatha Parr. Zoals vele anderen deden schreef ook hij een commentaar op de brief aan de Romeinen. Daarin zegt hij o.a.: “De verwerping van de Joden was onze roeping; de roeping van de Joden zal echter niet onze verwerping zijn, maar wij zullen er grotelijks door verrijkt worden in genade en dat wel op twee manieren. In de eerste plaats wat betreft het gezelschap van gelovigen, wanneer de duizenden van Israël zullen binnengaan, wat ongetwijfeld vele heidenen, die nu nog in onwetendheid, dwaling en twijfel verkeren, zal aansporen het Evangelie te ontvangen en met hen mee te gaan. In de tweede plaats met het oog op de genadeweldaden, die dan in grotere overvloed op de kerk zullen regenen.”

In een preek, uitgesproken voor het Engelse parlement in 1651, spreekt John Owen als zijn stellige verwachting uit, dat er een tijd zal komen in deze wereld, wanneer velen tot bekering zullen komen en de volken van deze wereld zullen buigen onder de koninklijke heerschappij van Christus; een tijd, waarin de oppositie tegen het Evangelie overwonnen zal worden en waarin de eredienst gezuiverd zal zijn van allerlei ketterse bestanddelen; een tijd van vrede en welvaart voor het Evangelie en zijn belijders. Dezelfde verwachting drukt Owen uit in een preek over Hebr. 12:27, eveneens gehouden voor het Engelse parlement, twee jaar eerder.

Zeer uitvoerig heeft John Howe, die ook nog een tijd legerpredikant was in de legers van de Lord Protector, Oliver Cromwell, zich met deze materie bezig gehouden. Hij preekte eens een serie van 15 preken over de tekst Ezech. 39: 29, waar staat: “Ik zal Mijn aangezicht voor hen niet meer verbergen, wanneer Ik Mijn Geest over het huis van Israël zal hebben uitgegoten, spreekt de Heere HEERE”. Na zijn dood zijn deze preken uitgegeven in druk. Howe haalt diverse voorzeggingen aan, gedaan door de profeten van Israël en dan toont hij aan, dat de wereld nog nooit de vervulling van die profetieën heeft meegemaakt. Er is wel een gedeeltelijke vervulling geweest, maar de volle verwerkelijking moet nog plaats vinden. Teksten die door hem genoemd worden zijn o.a. Jes. 2:2-4; Jes. 60:4-8; Jes. 54:1-3; enz. De Heilige Geest zal in rijke mate werkzaam zijn; velen zullen bekeerd worden; er zal een sterke toename in heiligheid zijn in het leven van hen die de Heere vrezen; de kerk zal in een veel heerlijker gestalte gezien worden dan nu het geval is; godsdienst zal niet zo'n onbetekenend ding zijn als het nu vaak lijkt. In één woord, er zal een tijd komen, waarin het Evangelie waarlijk heerschappij zal oefenen in deze wereld.

~~~~~

We zouden veel meer willen citeren uit dit bijzonder belangrijke boek van 257 bladzijden! De chr.ger.predikant Den Butter laat met grote geestdrift dit zuiver Bijbelse toekomstgeluid klinken! Wat zou het wenselijk zijn dit boek eens opnieuw uit te geven. Veel belangrijker dan alle beschrijving van de ondervindingen van de vrome mens, zoals te lezen is in allerlei tijdschriften en boeken, waar de markt mee overvoerd is en waar de mensen van smullen. We hebben grote behoefte aan de overweldigende boodschap van her Vrederijk van de grote Zoon uit het Huis van David, zoals het straks openbaar zal komen na de bekering van Israël, **als een leven uit de doden.**

LEVEN IN SODOM EN GOMORRA

~~~~~

Nee, dit is niet de titel van een aansprekende roman over de huidige cultuur. Het zou niet eens bevreemden als een dergelijk boek zou verschijnen. Op voorhand kunnen we wel stellen dat het voor de auteur een goudmijntje zou worden! Toch is het pure noodzaak dat we het volgende onder uw aandacht brengen, want wij leven in een “cultuur” die ons land op de rand van de ondergang heeft gebracht.

Op zaterdag 2 augustus jl. was er in de Amsterdamse grachten weer de grote jaarlijkse, uiterst provocerende botenparade van praktiserende homoseksuele mannen en vrouwen. Men noemt dit de “Gay Pride”. Vele van deze mensen zijn aanstootgevend gekleed of vrijwel helemaal óntkleed. In Amsterdam hingen op die dag vlaggen met het opschrift “We are proud” (Wij zijn trots). Circa een half miljoen mensen stonden langs de grachten. De burgemeester van Amsterdam voer mee met de stoet, in gezelschap van Kamerleden en ministers! Van lieverlee gaat iedereen dit “normaal” vinden. Er voeren zelfs twee boten mee met kinderen van onder de 16 jaar. Ook homoseksuele politiemensen voeren mee; dit keer nog wel in uniform, maar dat zal ongetwijfeld ook veranderen. Ditmaal waren er geen militairen bij, omdat er verschil van mening was of ze in uniform mee mochten varen. Volgend jaar mag dat wel. Dit zei de homoseksuele minister Plasterk (Onderwijs, Cultuur en Wetenschap), die uiteraard zelf ook van de partij was. Deze man is gastredacteur van de homokrant. We willen verder geen aandacht schenken aan dit walgelijk gebeuren. Nog wel aan het volgende:

De Reformatorische Scholengemeenschap het Wartburg-college, heeft minister Plasterk als gastspreker gehad om met de jongelui van die school te spreken over homoseksualiteit. En het is hem best meegevallen! Het RD van 1 juli 2008 liet ons dit weten Dit is toch haast niet te geloven! Komt op deze school en de andere Refo-scholen ook iemand van de abortusbeweging spreken? Om propaganda te maken voor abortus? En noemt u maar verder op...

De zogeheten “reformatorische” scholen zijn van alles en nog wat, maar zeker niet reformatorisch. Dat weten we al heel lang, maar het wordt steeds erger. Kán het nog erger worden in Nederland? We leven in Sodom en Gomorra. Maar is er dan een andere toekomst te verwachten dan hetgeen deze steden heeft getroffen? Hebben de mannen van de Staatkundig Gereformeerde Partij onze regering het geduchte oordeel Gods aangezegd? Hebben ze onze “christelijke” minister-president erop gewezen dat hij zijn “veto” had moeten uitspreken over deze goddeloosheid? We vrezen dat het niet de vraag is óf de Almachtige dit land vreselijk zal gaan tuchtigen, maar wannéér dit zal gebeuren.

~~~~~

HET VERRAAD IS VOLKOMEN

“De Waarheidsvriend, 29 mei. Op de 102e jaarvergadering van de GB te Putten heette, na een kort openingswoord de voorzitter ds. Lam, iedereen hartelijk welkom, in het bijzonder degenen die een bepaalde instantie vertegenwoordigden. En zo was, namens de PKN, de vice-voorzitter Arenda Haasnoot, een predikante in Geldermalsen, aanwezig en.... voerde het woord! Zover is de GB dus al afgezakt dat -zo anders dan hierin ds. W.L. Tukker die nog weigerde een vrouwelijke ambtsdrager een hand te geven of te tolereren- men nu in HUN vergadering een predikante ontvangt en het woord geeft! Wat zouden de ouden zoals prof. Severijn zich in hun graf omdraaien als ze dit hoorden. Zij hebben nog geprocedeerd tegen de Kerkorde 1951, hoewel later het hoofd in de schoot gelegd is. NU aanvaardt de Bond dit tegen-Bijbelse gedrag! En nu durfde Arenda –wij erkennen geen vrouwelijke dominees!- we schreven al eerder over haar- het aan om in haar woord te zeggen: ‘Moderamen en synode hebben de afgelopen jaren een beleid neergezet, waarin de Protestantse kerk wordt gezien als kerk aan het Woord.’ Nee, HET Woord heeft totaal geen gezag! Kerkorde en mensenwoorden staan boven het Woord Gods in de PKN en zo is deze kerk een valse kerk, naar NGB art. 29 slot (kenmerken valse kerk). Homo’s en vrouwen mogen vanaf de kansel verleiden en... de Synode stimuleert dit! Een Bonder heeft zelfs de leiding! (Zijn Judasloon, schreven we hem!).”

Het voorgaande lazen we in “UITZICHT” van september 2008. Wie zal het kunnen tegenspreken? Het dŭrven is weer wat anders, want de PKN durft heel veel te doen wat God haat! Volgens het RD van 7-8-’08 wil de PKN synodevoorzitter, ds. G. de Fijter, een nationale synode van alle kerken in Nederland. Wel, als de voorzitter van een dergelijke synode dan van het kaliber als van ds. Bogerman is, valt er niet aan te twijfelen dat het eerste wat hij zal doen om, met donderende stem, de geheel afvallige PKN het “Ite, Ite” – “Gaat heen, gaat heen” – toe te voegen. We mogen wachten op de dag dat de Koning der Kerk dit zĕlf zal doen.

In het RD van 18-8-08 doet professor Ouweneel ook nog een duit in het zakje. “Opwekkingsconferentie beter dan nationale synode”, roept hij uit op het verschrikkelijke Flevo Festival, waar de jonge mensen op een vreselijke manier misleid worden. We lezen ook over Nynke Dijkstra, gemeenteadviseur van de PKN en bestuursvoorzitter van de organisatie van dit festival. En de vice-voorzit(s)ter van de PKN-synode, ’dominee’ Haasnoot komt ook nog aan bod. De “Bond” gedooft het wel!

Ouweneel hoopt dat de christenen “groener” gaan denken. ’God is een groene God”, zei hij. Dit is toch spotten? Wanneer zal toch de dag komen dat de Koning der Kerk een einde gaat maken aan al dit goddeloze gedoe? En dat die dag zeker zal komen mag tot bemoediging zijn voor al degenen die zichten onder al deze gruwelen. Dat wij, door genade mogen behoren bij de zuchters die genoemd worden in Ezechiël 9!

////////////////////////////////////

VERKIEZING EN ZEKERHEID

“Daarom, broeders, benaarstigt u te meer, om uw roeping en verkiezing vast te maken, want dat doende zult gij nimmermeer struikelen. Want alzo zal u rijkelijk toegevoegd worden de ingang in het eeuwig Koninkrijk van onze Heere en Zaligmaker Jezus Christus.” (2 Petrus 1:10-11)

De leer van een *verzekerde* geloof van de vergeving der zonden, van in Christus aangenaam te zijn en van de aanneming tot kind van God was en wordt nog steeds beschouwd als onbereikbaar in dit leven. Wanneer die leer beleden wordt, wordt hij verdacht gehouden en daarmee wordt de Werkmeester oneer aangedaan. Maar het is tegen het Woord van God en de ervaring van miljoenen die in de volle verzekerdheid der hoop geleefd hebben en gestorven zijn. De leer van de geloofszekerheid is een ontwijfelbare openbaring, soms wel, soms niet uitdrukkelijk genoemd.

Dat die zekerheid wezenlijk is voor de zaligheid, kunnen wij niet erkennen. Maar wij moeten wel strikt vasthouden dat erop aangedrongen wordt als wezenlijk voor een getrooste en heilige wandel, waarbij de eer van God zeer betrokken is. Waarom wordt anders deze leer herhaaldelijk genoemd? In 1 Kor. 2:1 en 2 schrijft Paulus over zijn *grote strijd* voor de heiligen, *opdat hun harten vertroost mogen worden, en zij samengevoegd zijn in de liefde, en dat tot alle rijkdom der volle verzekerdheid des verstands*, enz. In Hebrëeën 6:11 zegt hij: *Wij begeren, dat een iegelijk van u dezelfde naarstigheit bewijze tot de volle verzekerdheid der hoop, tot het einde toe*. In hoofdstuk 10:22 vermaant hij hen: *Laat ons toegaan met een waarachtig hart, in volle verzekerdheid des geloofs*. En wat nog het meeste spreekt, de apostel Petrus vermaant zo met ernst: *Daarom, broeders, benaarstigt u te meer, om uw roeping en verkiezing vast te maken*.

Wij vertrouwen dat geen verder bewijs uit het heilige Woord nodig is om de leer te staven. Er staat geschreven als met een zonnestraal: *Dezelve Geest getuigt met onze geest, dat wij kinderen Gods zijn*.

Het is de plicht en het voorrecht van elke gelovige om ijverig en biddend de verzegeling van de Geest te zoeken. Hij mist zijn grote voorrecht als hij deze zegen kleinacht of onderwaardeert. Stel u niet tevreden met de zwakke indruk, die u bij de bekering ontvangen hebt. Met andere woorden, rust niet op een ervaring in het verleden. Velen zijn al tevreden met de hoop alleen dat zij eens van de dood in het leven overgegaan zijn; met dit zwakke en in veel gevallen twijfelachtige bewijs stellen zij zich heel hun leven tevreden en zij zullen zo in het graf afdalen.

O, lezer, als u werkelijk bekeerd bent, en uw ziel in een gezonde, groeiende, geestelijke stand is, wilt u meer. En ook vooral, als u uzelf beter hebt leren kennen en beter hebt ingezien hoe ruw de ruwe weg is en hoe smal het smalle pad is, dan verlangt u naar een *aanwezige* Christus om op te *leunen* en uit Hem te *leven*. U hebt niet genoeg aan vroegere bevindingen, behalve dat zij voor uw ziel de trouw van God bevestigen. *Vergetende hetgeen achter is*, zult u *nu* vergeving zoeken en *nu* weten dat u bij God aangenaam bent.

Naarmate u het eeuwige huis nadert, zal de dagelijkse vraag zijn: “Hoe sta ik tegenover God? Is Jezus nu dierbaar voor mijn ziel? Is Hij mijn *dagelijkse* spijs? Wat ervaar ik van *dagelijkse*

** Om moedeloos te worden? Het zou kunnen dat de berichten over de islam u wat gaan vervelen. Maar u dient wel te beseffen dat we maar een selectie van dit “nieuws” geven. We zullen nu nog maar op twee zaken wijzen:

1. Amsterdamse scholen (ook christelijke) gaan vrijaf geven op het “Suikerfeest”. De Partij voor de Vrijheid zegt dat dit echt niet kan.

2. In de “Marokkowitz” van Gouda zou een persfotograaf een foto gaan maken. Mogelijk van het op de muren geschreven “Wilders moet dood”? Naar we begrepen hebben is deze fotograaf een man die niet voor een kleintje vervaard is. Maar hij durft dit niet aan. Is de islam een gevaar? Wat denkt u?

*****

** Het “grote” Pausdom. “De kleinste staat ter wereld wapent zich tegen de grote gevaren van de moderne tijd. Het Vaticaan krijgt een snelle-reactiemacht en een antisabotageafdeling. Dit zei de commandant van de pauselijke gendarmerie, Domenico Giani gisteren in l’Osservatore Romano, de krant van het Vaticaan. De twee nieuwe afdelingen zullen samenwerken met Interpol.” We lazen dit in het RD van 9 juni 2008. Bijna niemand gelooft het: maar het pauselijk Rome is werkzaam op alle “fronten” en het bereidt zich voor om in Europa de touwtjes in handen te nemen; hetgeen ze al voor een groot deel heeft! Denk aan de “Mariavlag“ met de 12 sterren...

*****

** Daar gaat het om! “Wie zijn ogen sluit voor het kwaad en het door zijn stilzwijgen aanmoedigt is een verrader van de zaak Gods, Die ons allen de plicht oplegt Zijn gerechtigheid te handhaven.”
(Johannes Calvijn)

*****

** De financiële crisis. We hebben weinig of geen verstand van “beurzen”, het “handelen met geld”, en noemt u maar op. Maar wat we wél begrijpen is dat het helemaal niet goed gaat in de financiële wereld. De Heere kan ons op velerlei wijze straffen; ook door een wereldwijde recessie. Wat dienen we vooral te leren en te betrachten? “Vergadert u geen schatten op de aarde, waar ze de mot en de roest verderft, en waar de dieven doorgraven en stelen. Maar vergadert u schatten in de hemel, waar ze noch mot noch roest verderft, en waar de dieven niet doorgraven noch stelen; Want waar uw schat is, daar zal ook uw hart zijn”.
(Mattheüs 6:19-21)

*****